OPDRACHTEN
VOOR HET
KATHOLIEK
BASISONDERWIJS
IN VLAANDEREN

Opdrachten voor het katholiek basisonderwijs in Vlaanderen
is een publicatie van het Vlaams Verbond van het katholiek basisonderwijs.

VVKBaO bedankt de resonantiegroep OKB en alle lezers aan wie ze de publicatie in haar ontwerpfase mocht voorleggen, voor hun constructieve commentaar.

Met de ondersteuning van Machteld Verhelst, pedagogisch coördinator VVKBaO,
en Marc Van den Brande, secretaris-generaal VVKBaO.

Deze publicatie is een uitgave van:

DOKO vzw
Guimardstraat 1
1040 Brussel

Verantwoordelijke uitgever: Marc Van den Brande

Eerste druk: november 2013, 72 blz.

D/2013/0938/01
ISBN: 978-90-814-2039-6

Eindredactie: Ludo Guelinckx, Marijke Van Bogaert
Afbeeldingen: Koen Lemmens
Ontwerp en opmaak: uitgeverij Averbode, Averbode
Druk: drukkerij Room, Sint-Niklaas

Mits je er de bron bij vermeldt, mag alles uit deze uitgave voor correct gebruik binnen onderwijs en begeleiding worden gekopieerd. Voor handelsdoeleinden mag niets van deze uitgave, in gelijk welke vorm ook, openbaar worden gemaakt tenzij met de uitdrukkelijke toestemming van de uitgever.

OPDRACHTEN

VOOR HET KATHOLIEK BASISONDERWIJS IN VLAANDEREN

Voorwoord

Beste directeur,
Beste leerkracht,
en al wie bij het schoolgebeuren betrokken is

"Ik geef les."
Meer hoef je niet te vertellen. Want in een doordeweeks gesprek kan iedereen zich voorstellen wat dat betekent. De speelplaats, de bel, jassen aan de kapstok. Vanuit de gang zie ik in je klas: een kleurrijke groep van aandachtige kinderen, en jij ertussen.

"Ik geef les in een katholieke basisschool."
Wat betekent dat nog meer dan een goede school te willen zijn?

Je vindt in dit boek vijf opdrachten. Samen vormen ze de gemeenschappelijke stam van het katholiek basisonderwijs in Vlaanderen. Ze geven jou een impuls om te reflecteren op je dagelijks werk. Ze inspireren je bij het werken aan:

- *een schooleigen christelijke identiteit*
- *een geïntegreerd onderwijsinhoudelijk aanbod*
- *een stimulerend opvoedingsklimaat en een doeltreffende didactische aanpak*
- *de ontplooiing van ieder kind, vanuit een brede zorg*
- *de school als gemeenschap en als organisatie.*

Elke opdracht wordt vanuit verschillende invalshoeken voorgesteld. Een symbolisch beeld voor iedere opdracht, een Bijbelfragment dat erbij aanknoopt, een brief met een verhaal dat appelleert aan een herkenbare, 'reële' situatie en tot slot de schets van het ideaalbeeld, de 'wenselijke' situatie.

Je kunt – individueel of in het team – elke opdracht vanuit die verschillende perspectieven bekijken en zo de bakens binnen elke opdracht aanwijzen: vanuit het beeld, vanuit het woord of vanuit de opdracht zelf.

Veel succes bij het uitwerken en beleven van je schooleigen opvoedingsproject!

Inhoudstafel

OPDRACHT 1: WERKEN AAN DE SCHOOLEIGEN CHRISTELIJKE IDENTITEIT 6

1. Levensbeschouwelijke bakens van een katholieke school 10
   - 1.1. Ik zal er zijn voor jou 11
     - 1.1.1. Tegelijk onvolkomen en beloftevol 12
     - 1.1.2. Rol van opvoeding en onderwijs 13
   - 1.2. Waar twee of drie mensen in Mijn naam samen zijn ... 14
   - 1.3. Doe jij dan voortaan net zo 15
2. Hoe toont een katholieke school haar identiteit? 17
   - 2.1. Binnen de klas- en schoolwerking 18
   - 2.2. In het schoolteam 19
   - 2.3. In contacten met plaatselijke (geloofs)gemeenschappen 19

OPDRACHT 2: WERKEN AAN EEN GEÏNTEGREERD ONDERWIJSINHOUDELIJK AANBOD 20

1. De harmonische ontwikkeling van de hele persoon 24
2. Een samenhangend aanbod 26
3. Gericht op integratie in de persoon 28

OPDRACHT 3: WERKEN AAN EEN STIMULEREND OPVOEDINGSKLIMAAT EN EEN DOELTREFFENDE DIDACTISCHE AANPAK 30

1. Een positief en veilig leerklimaat 36
2. Werkelijkheidsnabij onderwijs gericht op betekenisvol leren 37
3. Uitgaan van een gezonde leerambitie 38
4. Rijke ondersteuning en interactie 39
5. Benutten van 'leer-kracht' van leerlingen en leerkrachten 40
6. Een begeleidende leerkrachtenstijl 41
7. Effectiviteit van het leren 41

OPDRACHT 4: WERKEN AAN DE ONTPLOOIING VAN IEDER KIND, VANUIT EEN BREDE ZORG 42

1. Omgaan met verschillen tussen kinderen 46
2. Het creëren van gelijke onderwijskansen voor alle kinderen 47
3. Aanpak afstemmen op de specifieke onderwijsbehoeften van kinderen 49

OPDRACHT 5: WERKEN AAN DE SCHOOL ALS GEMEENSCHAP EN ALS ORGANISATIE 52

1. De school als pedagogische gemeenschap 56
2. Een goed georganiseerde gemeenschap 57
   - 2.1. De school laat zich voor de eigen werking inspireren door een duidelijke visie op haar opdracht. Er is bij de teamleden een sterke doelgerichtheid 57
   - 2.2. De school streeft naar een hoge betrokkenheid van haar verschillende geledingen en naar een sterk leiderschap 59
     - 2.2.1. Het schoolbestuur 59
     - 2.2.2. De schoolleiding 59
     - 2.2.3. Het schoolteam 60
     - 2.2.4. De leerlingen 60
   - 2.3. De school bepaalt zorgvuldig de verantwoordelijkheden van de personeelsleden 61
     - 2.3.1. Op het niveau van het schoolbestuur en de schoolleiding 61
     - 2.3.2. Op het niveau van de leerkrachten 62
   - 2.4. Op school kan en wil men samenwerken 63
     - 2.4.1. Samenwerking met de ouders 64
     - 2.4.2. Samenwerking met de plaatselijke (geloofs)gemeenschap 64
     - 2.4.3. Samenwerking met andere onderwijsondersteuners 65
   - 2.5. De school is in staat om met haar omgeving te communiceren en heeft een hoog responsief vermogen 66
   - 2.6. De school heeft de capaciteit om over haar werking te reflecteren en om haar werking bij te sturen en haar aanbod te verrijken 66
   - 2.7. De school besteedt zorg aan het proces van vernieuwen 67
   - 2.8. De school maakt werk van de professionalisering van haar team, via interne en externe ondersteuning 67
     - 2.8.1. Interne ondersteuning 67
     - 2.8.2. Externe ondersteuning 68
   - 2.9. Het beleid van de school komt de vorming of het leren van de leerlingen ten goede 69

TOT SLOT 70
OKB-LIED 71
BRONNENLIJST 72

OPDRACHT 1

Werken aan de schooleigen christelijke identiteit.

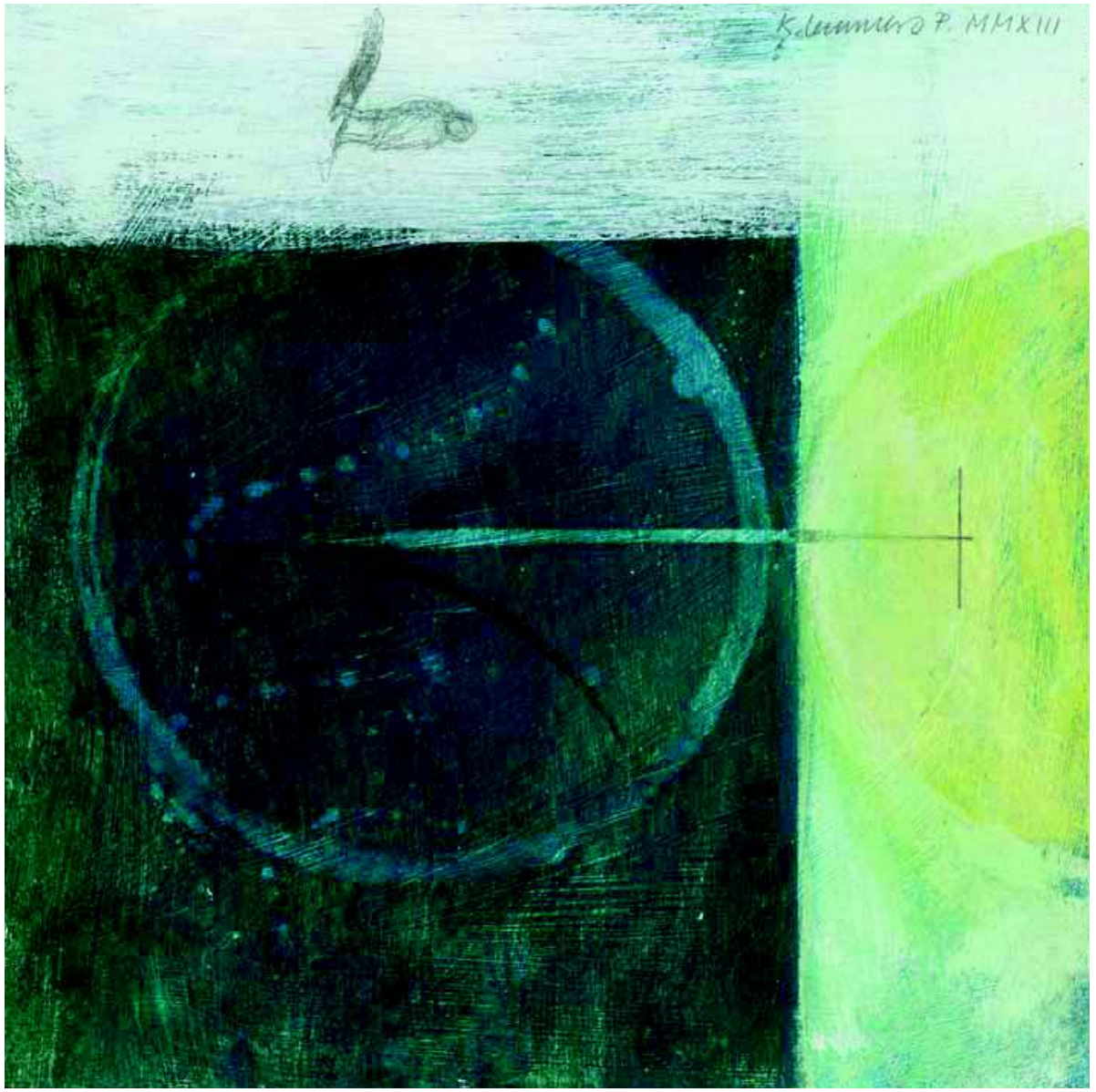
P. MMXIII

MC 9, 30-37

ZE VERTROKKEN UIT DIE STREEK EN REISDEN DOOR GALILEA, MAAR HIJ WILDE NIET DAT IEMAND DAT TE WETEN KWAM, WANT HIJ WAS BEZIG ZIJN LEERLINGEN ONDERRICHT TE GEVEN. HIJ ZEI TEGEN HEN: 'DE MENSENZOON WORDT UITGELEVERD AAN DE MENSEN. DIE ZULLEN HEM DODEN, MAAR NA DRIE DAGEN ZAL HIJ UIT DE DOOD OPSTAAN.' ZE BEGREPEN DEZE UITSPRAAK NIET, MAAR DURFDEN HEM GEEN VRAGEN TE STELLEN.

ZE KWAMEN IN KAFARNAÜM. TOEN ZE IN HUIS WAREN, VROEG HIJ HUN: 'WAAROVER WAREN JULLIE ONDERWEG AAN HET REDETWISTEN?' ZE ZWEGEN, WANT ZE HADDEN ONDERWEG MET ELKAAR GETWIST OVER DE VRAAG WIE VAN HEN DE BELANGRIJKSTE WAS. HIJ GING ZITTEN EN RIEP DE TWAALF BIJ ZICH. HIJ ZEI TEGEN HEN: 'WIE DE BELANGRIJKSTE WIL ZIJN, MOET DE MINSTE VAN ALLEMAAL WILLEN ZIJN EN IEDERS DIENAAR.' HIJ PAKTE EEN KIND OP EN ZETTE HET IN HUN MIDDEN NEER; HIJ SLOEG ZIJN ARM EROMHEEN EN ZEI TEGEN HEN: 'WIE IN MIJN NAAM ÉÉN ZO'N KIND BIJ ZICH OPNEEMT, NEEMT MIJ OP; EN WIE MIJ OPNEEMT, NEEMT NIET MIJ OP, MAAR HEM DIE MIJ GEZONDEN HEEFT.'

Beste directeur,
Beste leerkracht,
en al wie bij het schoolgebeuren betrokken is

Wat maakt jouw school tot een unieke school? Jij in de eerste plaats. Samen met je collega's en leerlingen bouw je aan een warme schoolgemeenschap. Je onderwijst, vormt en voedt leerlingen op met als doel dat ze zelfstandige, verantwoordelijke en gelukkige volwassenen worden. Vanzelfsprekend doe je dat samen met hun opvoeders en met oog voor de specifieke context van het gezin.

Je hebt ook aandacht voor de samenleving waarin de leerlingen opgroeien. Die kent een grote diversiteit aan culturen en levensbeschouwingen (o.a. de islam of het vrijzinnig humanisme). De Kerk zoekt daarin haar plaats. Kiezen voor het christelijk geloof gebeurt bewuster dan vroeger. Dat alles maakt de taak voor jou niet eenvoudig: enerzijds werk je binnen een katholieke school vanuit een christelijke inspiratie, anderzijds wordt jouw school beïnvloed door de maatschappij. Die spanning plaatst jouw school voor de uitdaging om in openheid voor de nieuwe invloeden van de samenleving toch haar eigenheid te verwoorden en te bewaren. Een katholieke school tracht zich dus te profileren als dialoogschool.

In het basisonderwijs bouw je voort op het fundament dat reeds in een voorschoolse context gelegd is. Je wil dat leerlingen zich harmonisch kunnen ontplooien. Daarom maakt een goede katholieke school weloverwogen pedagogische keuzes. Die zijn gebaseerd op het mens- en wereldbeeld dat verbonden is met het christelijk geloof. Twee belangrijke begrippen binnen dat christelijke mens- en wereldbeeld zijn uniciteit en verbondenheid. Zij geven richting aan de manier waarop een katholieke school met haar leerlingen aan de slag gaat: met respect voor hun eigenheid, en tegelijk gericht op het verantwoordelijk samenleven met anderen. Het team getuigt van die levensbeschouwing, leeft ze voor en vertaalt ze in haar schooleigen opvoedingsproject.

Je schooleigen opvoedingsproject is nooit af. We nodigen je uit om het aan de hand van opdracht 1 steeds opnieuw onder de aandacht te brengen.

OPDRACHT **1**

Werken aan de schooleigen christelijke identiteit

1. Levensbeschouwelijke bakens van een katholieke school

Het katholiek onderwijs is geworteld in de **christelijke traditie** waarvan het evangelie – en dus de woorden en daden van Jezus – de hoeksteen vormt. Een katholieke school is een gemeenschap waarin leerlingen, ouders en personeel elkaar vanuit die evangelische inspiratie ontmoeten. In haar zoekend en tastend gelovig zijn, geeft de schoolgemeenschap mee gestalte aan de Kerk.

Als we spreken over de levensbeschouwelijke identiteit van een katholieke basisschool, dan gebruiken we heel bewust de term **bakens**. Bakens zijn richtpunten. In dit geval gaat het om twee bakens waarop een katholieke school zich richt als ze haar eigen opvoedingsproject ontwikkelt, namelijk **uniciteit** en **verbondenheid**. Die bakens zijn onlosmakelijk met het christelijke mens- en wereldbeeld verbonden.

De christelijke levensvisie geeft een katholieke school niet alleen bakens, maar ook een **doel**. Op school wordt van leerlingen en leerkrachten een en ander verwacht. Zich voor iets inzetten, doen ze niet alleen omdat er een materiële beloning aan vasthangt. Ook diepmenselijke motieven en waarden kunnen een rol spelen. Christenen weten zich aangesproken door God. God

roept hen op om in woord en daad Zijn droom met deze wereld waar te maken: een wereld van vrede en gerechtigheid. Die droom noemt Jezus het Rijk Gods.

Het Rijk Gods is geen paradijs of een koninkrijk in de letterlijke zin van het woord. Het gaat om een ultieme verbondenheid tussen mensen en God. Die solidariteit groeit nu al waar mensen zich door anderen en God laten raken. In die verbondenheid kunnen christenen ervaren dat God hen nabij is. Dat noemen christenen genade. Een katholieke school wil meehelpen aan het tot stand komen van het Rijk Gods.

De droom van het Rijk Gods inspireert een katholieke school om aandacht te hebben voor *alle* leerlingen en leerkrachten. Die droom daagt haar ook uit om in navolging van Jezus en Zijn leerlingen te groeien naar **een hechte, liefdevolle schoolgemeenschap**.

In wat volgt, bouwen we het christelijke mens- en wereldbeeld op aan de hand van voormelde twee bakens: *uniciteit* en *verbondenheid*. We lichten toe hoe die bakens vanuit christelijk perspectief ingevuld kunnen worden en geven aan hoe ze richtinggevend zijn voor de keuzes die een katholieke school maakt.

1.1. “Ik zal er zijn voor jou”

Elke leerling is **uniek**. Hij heeft specifieke talenten en beperkingen die hij gaandeweg ontdekt. Om zelfstandige, verantwoordelijke en gelukkige volwassenen te kunnen worden, hebben leerlingen nood aan gerichte ondersteuning van elkaar, van leerkrachten, ouders en andere opvoeders. Die ondersteuning gebeurt vanuit een bepaald mensbeeld. Het belang dat we aan opvoeding en onderwijs hechten, en hoe die vorm krijgen, hangt daar nauw mee samen.

1.1.1. Tegelijk onvolkomen en beloftevol

In het katholiek onderwijs is het mensbeeld christelijk geïnspireerd. Christenen geloven dat de mens een kind van God is, geschapen naar Zijn beeld en gelijkenis. Maar we zijn geen perfect beeld van God. Christenen trachten daarom te leven naar Jezus' voorbeeld. Zijn leven nodigt mensen uit om zich op een vergelijkbare manier op te stellen tegenover hun medemens en tegenover God.

Het christelijk mensbeeld laat zich als volgt samenvatten: "De mens is onvolkomen, maar tegelijk oneindig beloftevol." Wat betekent dat?

We zijn **onvolkomen** in de zin van *kwetsbaar*: We kunnen ziek worden of gewond raken, en we leven niet eeuwig. Die kwetsbaarheid is eigen aan ons mens-zijn. Door onze beperkingen zijn we op hulp van anderen aangewezen om te groeien. Er zijn grenzen aan ons kunnen en onze mogelijkheden: we kunnen niet alles weten of kennen, ondanks het feit dat we dat misschien wel proberen. Ook in die zin zijn we onvolkomen. We zijn ten slotte ook *onvolkomen* in de Bijbelse zin van *gekwetst*: we willen wel het goede, maar we doen het niet altijd (Rom 7, 21). *Gekwetst* wijst hier op die innerlijke verdeeldheid. Of we voor het goede kiezen, dat hangt uiteindelijk van onszelf af.

Maar we zijn niet alleen onvolkomen. We zijn tegelijk oneindig **beloftevol**. We hebben talenten gekregen en worden uitgenodigd om ze te ontdekken, tot ontplooiing te brengen en te gebruiken (Mt 25, 14-30). Onderwijs helpt ons daarbij. Dankzij onze talenten kunnen we grote dingen doen - zelfs onze eigen beperkingen overstijgen - als we er maar de kans toe krijgen en die kans ook echt grijpen.

1.1.2. Rol van opvoeding en onderwijs

Het christelijk mensbeeld leidt tot een groot geloof in **de kracht van onderwijs en opvoeding**. Onderwijs en opvoeding helpen leerlingen om hun talenten tot ontwikkeling te laten komen en hen als persoon te laten groeien. Ze kunnen dus het verschil maken. Onderwijs en opvoeding zijn een taak van de school én van de ouders of andere opvoeders.

Het uitgangspunt van elk leerproces is het **respect voor de uniciteit van de leerling**. Leerkrachten geloven in de groeikracht van elke leerling. Dat geloof drijft hen om leerlingen in hun ontwikkeling te ondersteunen. Leerlingen maken fouten en hebben soms tegenslag. Hen begeleiden vraagt dus af en toe het nodige geduld. Maar er is altijd hoop dat het goed komt. Bijbelse verhalen kunnen leerkrachten in die overtuiging sterken. Denk maar aan het verhaal van de vijgenboom (Lc 13, 6-9) dat de leidraad is van opdracht 4:

> Hij vertelde hun deze gelijkenis: 'Iemand had een vijgenboom in zijn wijngaard geplant en ging kijken of de boom vrucht droeg, maar hij vond geen vijgen. Hij zei tegen de wijngaardenier: "Al drie jaar kom ik kijken of die vijgenboom vrucht draagt, maar tevergeefs. Hak hem maar om, want hij dient tot niets en put alleen de grond uit." Maar de wijngaardenier zei: "Heer, laat hem ook dit jaar nog met rust, tot ik de grond eromheen heb omgespit en hem mest heb gegeven, misschien zal hij dan het komende jaar vrucht dragen, en zo niet, dan kunt u hem alsnog omhakken."'

Het Bijbelfragment toont aan dat opvoeden en onderwijzen zich afspelen in de ruimte van *onvolkomen* en *beloftevol*. Ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Het is een uitnodiging aan leerkrachten om alle leerlingen liefdevol voldoende groeikansen te bieden zodat ze hun talenten ontdekken en tegelijk leren omgaan met dagelijkse situaties en mislukkingen. Dat is immers eigen aan leren. Het gaat met vallen en opstaan.

1.2. “Waar twee of drie mensen in Mijn naam samen zijn …”

Verbondenheid heeft verschillende dimensies die niet van elkaar gescheiden kunnen worden:

- verbondenheid met zichzelf
- verbondenheid met de ander
- verbondenheid met de gemeenschap
- verbondenheid met de wereld, de dingen, natuur en cultuur
- verbondenheid met de Andere, met God.

Doorheen de groei- en ervaringskansen die leerlingen krijgen, worden ze zich gaandeweg meer en meer van hun eigen gevoelens en gedachten, en van hun eigen lichaam bewust. Ze leren hun grenzen en mogelijkheden kennen en zichzelf respecteren. Daardoor groeien ze **in verbondenheid met zichzelf**.

Zelfontplooiing kan niet zonder **de ander**: een schouderklop, een glimlach, een helpende hand kunnen wonderen doen. Leerlingen ontdekken in interactie met ouders, familie, vrienden, leerkrachten … wie ze zijn. Eigen aan de christelijke visie is dat die liefdevolle relatie geïnspireerd is door de woorden en daden van Jezus. Hij zei: “Heb uw naaste lief als uzelf” (Mt 19, 19). Het is een bijzondere liefde, namelijk een die tot het uiterste gaat. Ze houdt stand, wat er ook gebeurt. Ze daagt ons uit om leerlingen elke keer weer een kans te geven, ook als het moeilijk gaat.

Leerlingen kunnen thuis, in de klas, op school, in de jeugdbeweging en elders een concreet **gemeenschapsgevoel** beleven. Maar leerlingen dienen ook oog te leren hebben voor het grotere geheel. Via allerhande media of specifieke acties (bijvoorbeeld uitwisselingsprojecten of solidariteitsacties) komen ze in contact met andere culturen. Ze ervaren dat leerlingen aan de andere kant van de wereld ook hun ‘naasten’ kunnen zijn. Voor christenen is het idee van verbondenheid tussen alle mensen geïnspireerd op de droom van het Rijk Gods (Mt 5-7).

Leerlingen zijn nieuwsgierig en willen **de wereld** om zich heen ontdekken. Die houding van verwondering en bewondering voor wat christenen de Schepping noemen, dient gestimuleerd te worden. Door bij de rijkdom van de natuur stil te staan, leren leerlingen er respectvol en op een duurzame manier mee om te gaan. Ze ervaren ook dat er mensen zijn die van de wereld een aangenamere plek maken: bijvoorbeeld wanneer enkele ouders de speelplaats omtoveren tot een kleurrijke speelplek. Leerlingen dienen er zorg voor te leren dragen. Verantwoordelijk omgaan met de wereld doen christenen vanuit Gods opdracht om de wereld te bewerken en erover te waken (Gn 2, 15).

In de verwondering van leerlingen schuilen vaak vragen die ertoe doen. Bijvoorbeeld: Wie heeft de wereld gemaakt? Waarom is de wereld zoals ze is? Dergelijke vragen over het mysterie en de zin van het leven zijn niet eenvoudig en eenduidig te beantwoorden. Leerkrachten kunnen daarbij enkel richting geven. Ze tonen hun leerlingen dat ook zij het juiste antwoord niet kennen. Christenen zullen in hun antwoord verwijzen naar God. Ze weten zich **met God verbonden**. Het is niet eenvoudig om die verbondenheid met God voor leerlingen tastbaar te maken. Om die toch enigszins aanwijsbaar te maken, gebruiken christenen verhalen, rituelen en vieringen, woorden, gebaren en beelden.

Het meest tastbaar wordt God in de persoon van Jezus. Jezus toont in Zijn woorden en daden wie God is (Joh 1,18). Door die verbondenheid krijgt het leven voor christenen een heel eigen zin. Daarom staan ze begeesterd en hoopvol in het leven. Die begeestering en hoop doen hen steeds weer samen op weg gaan op zoek naar de God van Jezus en Zijn droom.

1.3. “Doe jij dan voortaan net zo”

Vanuit de bakens *uniciteit* en *verbondenheid*, zullen leerkrachten leerlingen opvoeden met respect voor hun eigenheid, maar tegelijk ook gericht op **het verantwoordelijk samenleven met anderen**. De parabel van de barmhartige Samaritaan (Lc 10, 29-37) kan hen daarbij op weg helpen. Daarin toont Jezus hoe we iemands naaste kunnen worden. Iemands naaste zijn bete-

kent open staan voor wie je toevallig ontmoet. Die open houding zorgt ervoor dat we geraakt en bewogen worden door het appel van iemand die in nood is. Iemands naaste zijn is een daad van liefde.

In een katholieke school wordt die liefde in navolging van Jezus zichtbaar in onder meer volgende **waarden**:

- respect voor de eigenheid van elke mens
- verantwoordelijkheid voor zijn eigen handelen
- menswaardigheid
- solidariteit
- vreugde om het leven en de Schepping
- dankbaarheid
- verwondering
- respect en zorg voor mens en natuur
- vertrouwen in het leven
- vergeving schenken en ontvangen
- hoop in de toekomst
- zorgzame nabijheid en troost.

Die waarden geven invulling aan het begrip **naastenliefde**. Waarden zijn idealen. Ze motiveren wat we doen en wat we voor onze leerlingen belangrijk vinden. Maar ze zeggen niet wat we concreet kunnen doen. Waarden gaan daarom hand in hand met normen. Dat zijn concrete, dwingende, gedragsspecifieke afspraken (geboden en verboden). Denk bijvoorbeeld aan het verbod op grensoverschrijdend gedrag. Die afspraak is een concretisering van de waarde *respect en zorg voor de mens*.

De waarden die een school belangrijk vindt, staan in het eigen opvoedingsproject. Ze worden er geformuleerd als werkwoorden. Het is belangrijk om er op school écht werk van te maken. Worden ze in jouw school voldoende in de praktijk gebracht?

~ OPDRACHT 1 ~

2. Hoe toont een katholieke school haar identiteit?

Het schoolbestuur maakt samen met het schoolteam en de ouders werk van **een eigen opvoedingsproject**. Om dat vorm te geven, kan een school onder andere putten uit haar traditie: de inspiratie van haar stichters, de inzet van vroegere collega's of verwezenlijkingen van geëngageerde schoolbesturen. Tegelijk staat een school voor de uitdaging om haar identiteit telkens weer een eigentijdse gestalte te geven. Een opvoedingsproject is daarom nooit af.

Een school die vanuit een christelijke inspiratie wil werken, profileert zich bij voorkeur als **dialoogschool**. Dat wil zeggen dat ze zich in de katholieke geloofstraditie plaatst, maar zich er niet in opsluit. Een dialoogschool creëert bewust openheid naar de verschillende andere levensvisies en levenshoudingen. Er is ruimte voor ontmoeting met anders- of niet-gelovige leerlingen. Een dialoogschool neemt die ontmoeting ernstig. In het gesprek vormt de katholieke geloofstraditie het kader van waaruit met respect naar andere overtuigingen wordt gekeken.

Dat gesprek daagt de school op een positieve manier uit om een brug te slaan tussen de overgeleverde christelijke traditie en het eigentijdse geloofsleven. Om haar christelijke identiteit te verduidelijken en de traditie door te geven kan ze onder meer gebruik maken van eigentijds gedachtegoed of verhalen. Zo biedt de religieuze pluraliteit een kans om **de katholieke schoolidentiteit** te **verrijken**.

Werken vanuit het eigen christelijke opvoedingsproject betekent dat een school keuzes maakt die daar trouw aan zijn. Maar hoe doet ze dat? We belichten die vraag vanuit drie perspectieven: vanuit de klas- en schoolwerking, vanuit het schoolteam en vanuit contacten met plaatselijke geloofsgemeenschappen.

2.1. Binnen de klas- en schoolwerking

De specifieke inspiratie van een katholieke school blijkt uit de **pedagogisch-didactische en organisatorische keuzes** die het schoolbestuur, de directie en het schoolteam met betrekking tot het aanbod, de aanpak, de zorg voor leerlingen, het opvoedingsklimaat of de schoolorganisatie maken. Dat zullen we in de volgende opdrachten uitvoerig belichten.

In **het leergebied godsdienst** komt het christelijk geloof uitdrukkelijk aan bod. Het biedt een uitgelezen kans om het met elkaar over geloven te hebben. Binnen het katholiek basisonderwijs stimuleren we bewust de levensbeschouwelijke ontwikkeling van leerlingen. We maken het christelijk geloof voor hen toegankelijk en laten zien welke antwoorden het biedt op zinsvragen. Dergelijke vragen kunnen eveneens ter sprake komen in **andere leergebieden** of **leergebiedoverschrijdende thema's**. Ook dan kunnen we vanuit de katholieke geloofstraditie zoeken naar een antwoord en van daaruit andere levensbeschouwingen respectvol benaderen.

Ook **tijdens pastorale activiteiten** verwoordt en beleeft een schoolgemeenschap expliciet haar christelijke identiteit. Zo kan de school:

- volwassenen en jongeren laten kennismaken met christelijk geloven
- christelijke inspiratie voeding geven
- kansen tot beleving geven
- de inspiratie voel- en tastbaar maken in het hele schoolleven.

2.2. In het schoolteam

Het team werkt in een school die zich in de katholieke traditie plaatst. Om die identiteit waar te kunnen maken, moet er voldoende draagvlak en stimulans zijn. Daarom moet het schoolbestuur erop kunnen rekenen dat teamleden **eerbied** opbrengen **voor de christelijke inspiratie** van de school. Het schoolbestuur mag van hen vragen dat ze mee zoeken naar een hedendaagse invulling van de katholieke onderwijstraditie, en loyaal en collegiaal bijdragen aan het christelijk geïnspireerde opvoedingsproject.

Om dat engagement waar te maken, is het van belang dat schoolbestuur en directie voldoende tijd nemen om samen met het team over **levensbeschouwelijke thema's** te **praten**, en dat ze hen daarbij voldoende **begeleiden** en **ondersteunen**. De pedagogische begeleidingsdienst kan daar ook een rol in spelen. Door die ondersteuning en begeleiding krijgt elk teamlid de kans om te **groeien in spiritualiteit**. Referentiepunt daarbij is het christelijk geloof. Met elkaar over diepmenselijke vragen praten, houdt ook het schooleigen opvoedingsproject levend.

2.3. In contacten met plaatselijke (geloofs)gemeenschappen

De katholieke school ondersteunt de **plaatselijke kerkgemeenschap**, daar waar het met haar pedagogische opdracht overeenstemt. Die samenwerking kan het opvoedingsproject de nodige impulsen geven. Ook contacten met **andere geloofsgemeenschappen** kunnen verrijkend werken. Vanuit haar opvoedingsproject kan een school haar netwerk nog uitbreiden en ook bruggen slaan naar **andere organisaties**, zoals jeugdbewegingen. Door bijkomende ontmoetingsplaatsen te creëren en extra vormingskansen aan te bieden, kan ze de ervaringswereld van haar leerlingen verruimen en verrijken.

OPDRACHT 2

Werken aan een geïntegreerd onderwijsinhoudelijk aanbod.

MC 4, 26-29

EN HIJ ZEI: ‘HET IS MET HET KONINKRIJK VAN GOD ALS MET EEN MENS DIE ZAAD UITSTROOIT OP DE AARDE: HIJ SLAAPT EN STAAT WEER OP, DAG IN DAG UIT, TERWIJL HET ZAAD ONTKIEMT EN OPSCHIET, OOK AL WEET HIJ NIET HOE. DE AARDE BRENGT UIT ZICHZELF VRUCHT VOORT, EERST DE HALM, DAN DE AAR, EN DAN HET RIJPE GRAAN IN DE AAR. MAAR ZO GAUW HET GRAAN HET TOELAAT, SLAAT HIJ ER DE SIKKEL IN, OMDAT HET TIJD IS VOOR DE OOGST.’

Beste directeur,
Beste leerkracht,
en al wie bij het schoolgebeuren betrokken is

Hun aangeboren weet- en leergierigheid zet kinderen aan tot het actief beschouwen en exploreren van hun leefwereld. Vanuit de spontane verwondering voor het nieuwe stellen ze honderduit vragen. Ze experimenteren en leggen contacten. Dat alles in een poging om greep te krijgen op hun omgeving, om die te begrijpen en er betekenis aan te geven, om erin te kunnen handelen ook, en om er zich thuis in te voelen, liefst als een vis in het water.

Gezien de snelle evoluties die eigen zijn aan de wereld van vandaag en die onze kennismaatschappij kenmerken, hebben kinderen elkaar nodig en volwassenen die hen tijdens die zoek- en ontdekkingstocht vergezellen, begeleiden, uitdagen en ondersteunen. Binnen de school rust die taak in de eerste plaats op de schouders van leerkrachten en directie, op jou dus. Met een rijk en geïnspireerd onderwijsaanbod kun jij tegemoet komen aan de leerhonger van jouw leerlingen. Door je leerlingen te observeren en met hen te communiceren leer je hen kennen en kun je gepast inspelen op hun ontwikkeling en op wat hen bezighoudt. Je zult ze kennis, vaardigheden en attitudes bijbrengen die ze nodig hebben voor de harmonische ontplooiing van hun volledige persoon.

Om te komen tot een geïntegreerd onderwijsaanbod, kun je je laten inspireren door het 'Ontwikkelingsplan voor de katholieke kleuterschool' en de leerplannen van het katholiek basisonderwijs. Die documenten reiken niet alleen doelen aan, maar ordenen ze ook met oog voor horizontale en verticale samenhang. Ze helpen je om leerlijnen te realiseren, zowel op het niveau van de groep, als op het niveau van de individuele leerling.

Samenhang is slechts één kenmerk van een degelijk onderwijsaanbod. Bijkomend streeft de katholieke basisschool naar een aanbod dat:

- *oog heeft voor de harmonische ontwikkeling van de hele persoon*
- *uitgaat van een leren waarbij de kinderen eigenaar zijn van hun leren*
- *voldoende ambitieus is en getuigt van het geloof in de ontwikkelingsmogelijkheden van elk kind*
- *zelfstandigheid en verantwoordelijkheidszin stimuleert en aanzet tot het maken van weloverwogen keuzes*
- *samenwerking en communicatie nastreeft, ongeacht culturele of etnische verschillen tussen kinderen*
- *bijdraagt tot de ontwikkeling van kinderen die op een creatieve en positief-kritische manier kunnen participeren aan de hen omringende maatschappij.*

Wij nodigen je uit om dit aanbod in de klas en de school te realiseren.

OPDRACHT **2**

Werken aan een geïntegreerd onderwijsinhoudelijk aanbod

Bij het werken aan een *geïntegreerd onderwijsinhoudelijk aanbod* gaat onze aandacht naar drie elementen:

- de harmonische ontwikkeling van de hele persoon,
- de horizontale en verticale samenhang van de inhouden en
- de integratie van het geleerde in de persoon van de leerling.

1. De harmonische ontwikkeling van de hele persoon

Bij het bepalen van het onderwijsaanbod is het unieke kind, met zijn talenten en beperkingen, het belangrijkste uitgangspunt. “Wat heeft deze leerling nodig?” is dan ook een cruciale vraag. Als leerkrachten de noden van de leerling kennen, kunnen ze leerinhouden bepalen, geschikte didactische middelen en procedures selecteren, en kiezen voor een aangepaste begeleidingsstijl. Zo ontstaat onderwijs op maat: op maat van de groep én op maat van de individuele leerling.

In het katholiek basisonderwijs is het leren en leven op school gericht op de harmonische ontplooiing van de hele persoon. Dat betekent dat we investeren in de ontwikkeling van verschillende **competenties** die kinderen nodig hebben om efficiënt en goed te kunnen functioneren in de hen omringende wereld. We denken aan competenties op het vlak van communicatie in de eigen taal en in vreemde talen, wiskundige competenties, basiscompetenties op het vlak van wetenschap en technologie, digitale competenties, leercompetenties, sociale competenties, cultureel bewustzijn en culturele expressie, initiatief en ondernemingszin. Daarnaast willen we ook motorische competenties en competenties met betrekking tot zingeving en levensbeschouwing ontwikkelen.

Om een goed zicht te krijgen op hun verworven en te ontwikkelen competenties, hebben kinderen een gids nodig. Die gids kan de leerkracht zijn. Door samen met zijn leerlingen op een positief-kritische manier op het leren te reflecteren en zelfreflectie bij zijn leerlingen te stimuleren, kan hij bijdragen aan hun genuanceerd, realistisch en positief zelfbeeld.

De specifieke inzichten, kennis, vaardigheden en attitudes die nodig zijn om de vooropgestelde competenties te verwerven, zijn terug te vinden in de leerdoelen die zijn opgenomen in de leerplannen bij de verschillende **leergebieden**. Die doelen sluiten in principe aan bij de ontwikkeling van de kinderen. In de kleuterschool wordt uitgegaan van **ontwikkelingsdomeinen**.

De opdeling in leergebieden en ontwikkelingsdomeinen laat toe om de complexe werkelijkheid min of meer te ordenen. Dat maakt het mogelijk om gestructureerd en systematisch te werken, zonder evenwel in al te strak afgebakende ‘vakken’ te vervallen. In de katholieke basisschool onderscheiden we zeven leergebieden: bewegingsopvoeding, Frans, godsdienst, muzische opvoeding, Nederlands, wereldoriëntatie en wiskunde. Binnen een aantal leergebieden onderscheiden we bijkomend onderliggende **leerdomeinen**. In de kleuterschool gaan we uit van elf ontwikkelingsdomeinen.

Daarnaast zijn er nog **leergebiedoverschrijdende thema's** zoals leren leren, relationele vorming en mediaopvoeding. De doelen die aan deze thema's verbonden zijn, worden gelinkt aan de doelen van de leergebieden. Om ze optimaal te realiseren, vragen die doelen om een geïntegreerde benadering vanuit de leergebieden. Het komt erop aan om de betekenisvolle contexten en inhouden van de leergebieden aan te grijpen om die doelen te realiseren.

2. Een samenhangend aanbod

De indeling van de leerinhouden in leergebieden, met soms onderliggende leerdomeinen, staat in principe los van de wijze waarop het onderwijsaanbod in de school wordt georganiseerd. Geïntegreerd werken is dus zeker mogelijk en verdient zelfs aanbeveling. Kinderen ervaren de werkelijkheid namelijk als een geheel.

Om tot een geïntegreerd onderwijsinhoudelijk aanbod te komen, is het belangrijk dat het schoolteam de horizontale en verticale samenhang tussen de verschillende leerinhouden bewaakt. Met **horizontale samenhang** bedoelen we dat leerkrachten voldoende aandacht geven aan de verbanden die tussen verschillende inhouden (leergebieden en leergebiedoverschrijdende thema's) bestaan. Dat kunnen ze doen door voortdurend inhoudelijke linken te leggen en hun onderwijs zo te organiseren dat die verbanden ook duidelijk worden voor hun leerlingen.

De **verticale samenhang** bewaken houdt in dat de school de leerinhouden systematisch aanbrengt vanuit een ontwikkelings- of leerlijn. Daarbij dient er aandacht te zijn voor de wijze waarop het kind leert, bijvoorbeeld van een globale naar een gedifferentieerde ervaring. En er dient aandacht te zijn voor de opbouw van de kennisstructuur of vaardigheid.

Het schoolteam staat voor de uitdaging om aan het onderwijsaanbod niet alleen een doordachte samenhang of opbouw te geven, maar daarbij ook rekening te houden met de specifieke kenmerken van hun leerlingengroep of van individuele leerlingen. Op die manier kunnen ze ervoor zorgen dat het aanbod **aansluit bij wat leerlingen al kennen of kunnen, bij hun talenten en hun noden**.

Het bewaken van die samenhang is een teamaangelegenheid. Goede afstemming tussen leerkrachten kan onnodige drempels bij de overgang van kinderen van de ene klas naar de andere of van het ene niveau naar het andere vermijden. Dat kan bijdragen tot de realisatie van **doorlopende leerlijnen**.

3. Gericht op integratie in de persoon

We **geloven** rotsvast **in de groei- en ontwikkelingsmogelijkheden van elke leerling**. We zorgen er dan ook voor dat het onderwijs dat leerlingen in onze scholen genieten, bijdraagt aan hun zelfredzaamheid en welzijn. Zo kunnen ze zich ontwikkelen tot rijke persoonlijkheden.

Leerlingen verwerven op school en daarbuiten kennis, vaardigheden en attitudes die ze op een persoonlijke wijze verwerken. In die zin spreken we wel eens van het zich eigen maken van inhouden. Wanneer die inhouden beklijven, verankeren ze zich en worden een deel van het denken, het doen en laten, en het 'zijn' van leerlingen. Die feitelijkheid moet leerkrachten uitnodigen om ambitieus te zijn. Dat houdt in dat ze hun leerlingen niet alleen uitnodigen om kennis op te doen, maar ook om die kennis veelvuldig te gebruiken in uiteenlopende situaties. Die leerambitie dient natuurlijk afgestemd te worden op het ontwikkelingsniveau van kinderen. Daartoe worden bij de leerlijnen in de leerplannen van het basisonderwijs drie beheersingsniveaus aangegeven:

- De leerlingen *nemen kennis van* iets.
- Ze *beheersen* een begrip, relatie en structuur, een vaardigheid, een techniek of een attitude op een elementair niveau.
- Ze kunnen het geleerde *op een gevarieerde of zelfs spontane manier aanwenden* in allerlei levensechte, onvoorspelbare situaties, zelfs in situaties die de leerlingen niet onmiddellijk oriënteren op het aanwenden van een bepaalde, eerder geleerde kennisstructuur of vaardigheid.

OPDRACHT 3

Werken aan een stimulerend opvoedingsklimaat en een doeltreffende didactische aanpak.

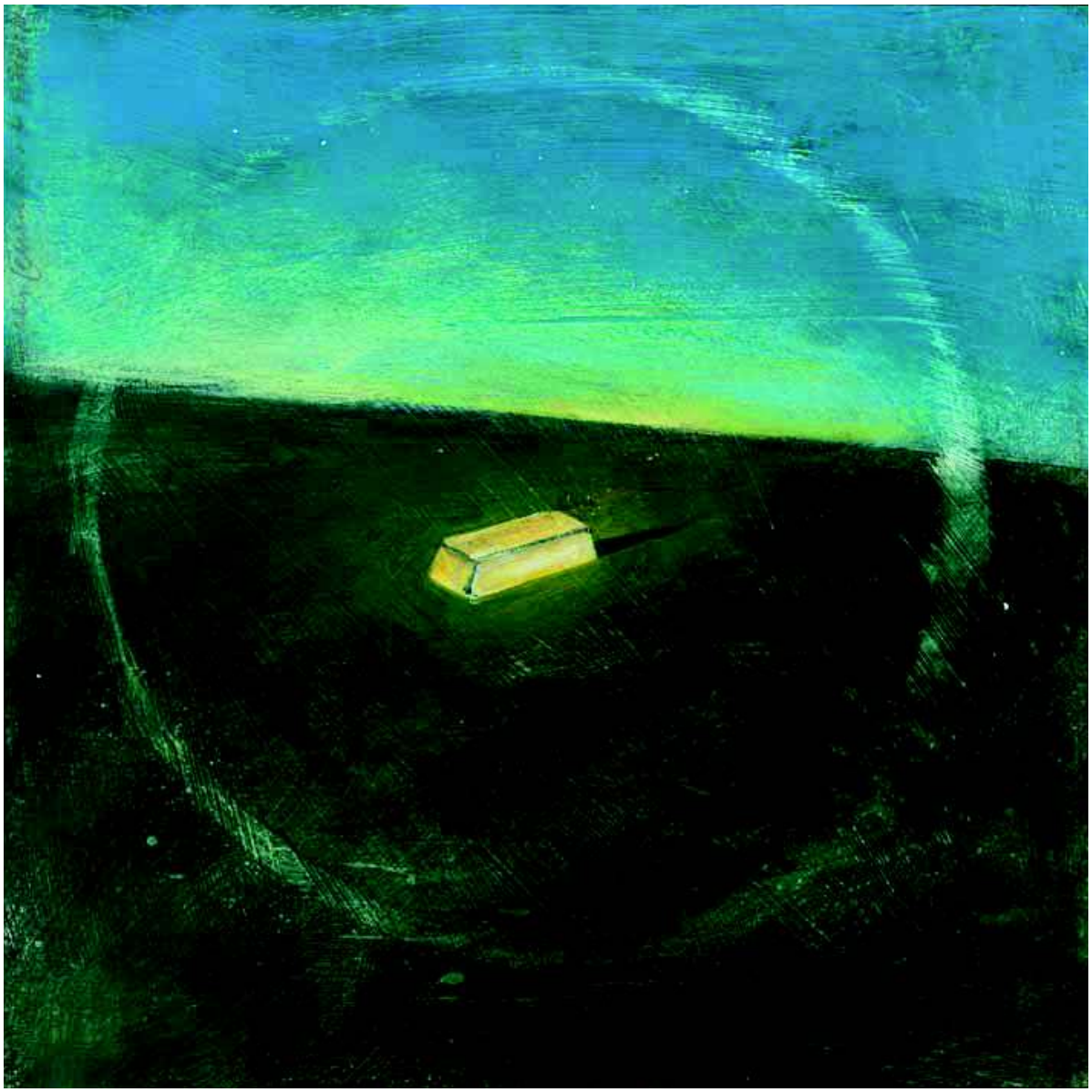

MT 13, 44

HET IS MET HET KONINKRIJK VAN DE HEMEL ALS MET EEN SCHAT DIE VERBORGEN LAG IN EEN AKKER. IEMAND VOND HEM EN VERBORG HEM OPNIEUW, EN IN ZIJN VREUGDE BESLOOT HIJ ALLES TE VERKOPEN WAT HIJ HAD EN DIE AKKER TE KOPEN.

Beste directeur,
Beste leerkracht,
en al wie bij het schoolgebeuren betrokken is

In opdracht 2 deden we reeds een warme oproep om werk te maken van een geïntegreerd onderwijsinhoudelijk aanbod. De derde opdracht sluit daar nauw bij aan. Wij vragen je namelijk om binnen je school mee te bouwen aan een stimulerend opvoedingsklimaat en werk te maken van een doeltreffende didactische aanpak. Daarmee doen we een beroep op jouw pedagogische en didactische professionaliteit waarvan we hopen dat je die blijvend ontwikkelt.

Een positief leerklimaat in een krachtige leeromgeving is een absolute voorwaarde om tot goed leren te komen. Het is aan jou en je leerlingen om ervoor te zorgen dat dat klimaat ontstaat en erover te waken dat het er blijft. Dat kun je door veiligheid te bieden aan jouw leerlingen. Druk hen op het hart dat leren gekoppeld is aan vallen en opstaan, aan lukken en mislukken, en dat je daar rekening mee houdt. Respecteer het ontwikkelingstempo van je leerlingen en heb daarbij aandacht voor hun talenten en beperkingen.

Dat een school naast een leergemeenschap ook een leefgemeenschap is, haalden we in opdracht 1 al aan. Hier herhalen we graag nog eens de oproep om te investeren in een warm relationeel klimaat dat, met respect voor de uniciteit van iedereen, ertoe leidt dat elke leerling verbondenheid met zichzelf, de andere en de groep ervaart. Ongeacht zijn afkomst, aanleg of geslacht. Dat is onontbeerlijk voor het tot stand komen van een positief leerklimaat.

Er zijn verschillende elementen die kunnen bijdragen tot de effectiviteit van jouw onderwijs. Wil jij er werk van maken? Een eerste element is ervoor zorgen dat jouw onderricht werkelijkheidsnabij is. Daardoor kan er betekenisvol geleerd worden. Dat komt de intrinsieke motivatie ten goede en zorgt voor aansluiting van het geleerde bij het echte leven.

De tweede opstap in de richting van effectief onderwijs is het stellen van hoge verwachtingen aan de ontwikkeling van elk van jouw leerlingen. Daarbij gaan we ervan uit dat je een realistische inschatting maakt van de mogelijkheden van je leerlingen. Met een rijke ondersteuning en interactie kun je bij elk van hen heel wat leerwinst genereren. Je gaat daarvoor op zoek naar de juiste onderwijsmiddelen en je verdiept je in effectieve werk- en organisatievormen. Die zoektocht kan een deel vormen van je blijvende professionalisering.

Rekening houdend met de verscheiden opdrachten die aan het ambt van leerkracht en directeur verbonden zijn, is het goed te weten dat je er niet alleen voor staat. Ben jij je in die zin bewust van de ontwikkelkracht die jouw collega's én jouw leerlingen in zich dragen? Wij nodigen je uit om de talenten en aanleg die bij elk van jouw leerlingen aanwezig zijn, te herkennen, te stimuleren, te faciliteren en te vergroten. Maak je leerlingen eigenaar van hun eigen leren en durf te vertrouwen op de teamkracht van het schoolteam waartoe je behoort.

We nodigen jou en je teamgenoten uit om jullie expertise te bundelen en met elkaar te delen. Collegiale consultatie, hospiteren en gericht overleg zien wij alvast als een belangrijke schakel in jouw professionalisering.

Wij gaan ervan uit dat door de uitvoering van de hierboven vermelde elementen een krachtige leeromgeving kan ontstaan die het leren van kinderen ten goede komt. We wensen je dan ook alle succes bij de schoolgerichte realisatie ervan.

OPDRACHT **3**

Werken aan een stimulerend opvoedingsklimaat en een doeltreffende didactische aanpak

Het schooleigen opvoedingsproject is gebaseerd op de bakens *uniciteit* en *verbondenheid*. Dat betekent dat teamleden samen werk maken van een stimulerend opvoedingsklimaat waarin de aandacht voor het individu en de aandacht voor de groep zichtbaar worden in de didactische organisatie en aanpak.

Om tot een stimulerend opvoedingsklimaat te komen is een **open en ontmoetende leerkrachtenstijl** onontbeerlijk. *Open* betekent dat leerkrachten zonder vooroordelen naar hun leerlingen durven te kijken en dat ze respect opbrengen voor de diversiteit binnen hun leerlingengroep. Door vanuit die openheid actief te onderzoeken wat hun leerlingen intrinsiek bezighoudt, kunnen ze ontdekken wat er nodig is om te komen tot een krachtige en inspirerende leer- en leefomgeving. Om ook effectief te zijn, moet die passend en met voldoende uitdaging inspelen op de talenten en noden van de leerlingen. *Ontmoeten* houdt in dat het leren wordt gekenmerkt door dialoog en communicatie tussen leerlingen onderling, tussen leerkracht en leerling, en tussen de school en de haar omringende wereld.

Willen leerkrachten en directies hun leerlingen optimaal begeleiden en ondersteunen, dan investeren ze in een doeltreffend samenhangend aanbod en een effectieve didactische aanpak. Welke daarvan de kenmerken zijn, lichten we hieronder verder toe.

1. Een positief en veilig leerklimaat

Om tot een positief leerklimaat te komen is het belangrijk dat leerkrachten werken aan een **warm relationeel school- en klasklimaat** dat bijdraagt tot het welbevinden en de betrokkenheid van alle leerlingen. Een eerste uitgangspunt daarbij is de zorg voor de persoonlijke relatie (IK). Het doel is dat elke leerling een genuanceerd, realistisch en positief zelfbeeld ontwikkelt: "Ik weet wat ik kan en nog kan leren, en ik geloof in persoonlijke groei."

Een tweede uitgangspunt is dat de school investeert in de kwaliteit van de interpersoonlijke relaties (JIJ). We denken onder andere aan de relaties tussen teamleden onderling, tussen teamleden en leerlingen, tussen leerlingen onderling, en tussen teamleden en ouders. Wanneer die relaties gekenmerkt worden door vertrouwen, respect en zorg voor elkaar, dan komen die niet alleen het 'samen leven' op school ten goede, maar ook het 'samen leren'.

Zo kan elke school uitgroeien tot een gemeenschap (WIJ) waarin menselijke veelkleurigheid als een rijkdom wordt gezien en waarin men het vanzelfsprekend vindt om voor elke leerling gelijke onderwijskansen te creëren. De klas en de school als een coöperatieve leef- en leergemeenschap is het streefdoel.

Leerkrachten doen er goed aan hun leerlingen duidelijk te maken dat **fouten maken** eigen is aan leren. Alle betrokkenen aanvaarden dat leren een proces is van vallen en opstaan. Die erkenning vormt de basis voor een veilig leerklimaat. Kenmerkend is dat leerlingen en leerkrachten,

en leerlingen onderling, elkaar respecteren en ondersteunen. Elk kind wordt gezien als uniek, met eigen talenten en werkpunten. Daaraan werken gebeurt in verbondenheid. Dat wil zeggen: in voortdurende interactie en communicatie. Vertrouwen in de ontwikkelkracht die iedereen in zich draagt, staat daarbij voorop.

2. Werkelijkheidsnabij onderwijs gericht op betekenisvol leren

De katholieke basisschool wil haar leerlingen voorbereiden op een zelfredzaam en gelukkig leven binnen én buiten de school. Daartoe gaat ze bij haar onderwijs uit van werkelijkheidsnabije en voor kinderen relevante leercontexten. De werkelijkheid is daarbij het eerste en belangrijkste vertrekpunt.

Door de werkelijkheid op te zoeken buiten de klas en via allerlei media de klas binnen te brengen, kunnen leerkrachten onderwijscontexten creëren die aanzetten tot exploratie en belevend leren. Dat maakt het mogelijk om bij het leren te vertrekken vanuit betekenisvolle en herkenbare probleemstellingen die aansluiten bij de ervaringswereld van de kinderen. Daarmee bevorderen leerkrachten niet alleen de intrinsieke motivatie om te leren (“Ik ben wat met wat ik leer!”), maar brengen ze hun leerlingen ook tot diepgaand en betekenisvol leren.

Bovendien biedt het vertoeven in en het werken vanuit authentieke, levensechte contexten, omwille van de spontane interactie die ze bij leerlingen uitlokken, heel wat kansen tot impliciet leren.

3. Uitgaan van een gezonde leerambitie

In het katholiek basisonderwijs gaan we uit van de **didactiek van de hoop**. Dat betekent dat we geloven in de groeimogelijkheden van elk kind. Om die groei te realiseren is het belangrijk dat leerkrachten hun leerlingen goed kennen. Daarbij geloven we heel sterk in het principe dat de leerling eigenaar is van zijn leren. Naarmate kinderen ouder worden, willen we ze dan ook aanmoedigen om samen met de leerkracht hun leerpad te bepalen.

Leerkrachten mogen voor elk van hun leerlingen hoge verwachtingen vooropstellen. Dat getuigt van vertrouwen in de uitkomst van leren. Maar de leerambitie moet gezond zijn, lees: haalbaar. Ze moet realistisch afgestemd worden op de individuele aanleg van kinderen. Om tot die realistische afstemming te komen is het belangrijk de vorderingen systematisch in kaart te brengen, die te beoordelen en er regelmatig over te communiceren met de leerling en eventueel ook met zijn ouders. Op basis van dat overleg kunnen beslissingen genomen worden over de volgende stappen in het leerproces. Leerkrachten kunnen die informatie bovendien gebruiken om het rendement van hun onderwijsinspanningen te monitoren en waar nodig hun onderwijspraktijk bij te sturen.

4. Rijke ondersteuning en interactie

Leren is een interactief en communicatief gebeuren dat gebaat is bij **een sterke interactie** tussen teamleden en leerlingen, tussen leerlingen onderling, en tussen leerlingen en eventuele experten van buitenaf. Door de eigen ervaringen, redeneringen en gevoelens te verwoorden en te confronteren met die van andere leerlingen of van de leerkracht, leren kinderen met en van elkaar. Zo krijgen ze zicht op verscheiden leerstrategieën en verwerven ze inzicht in de effectiviteit van de eigen en andermans strategieën.

De onderwijsleeromgeving dient uit te nodigen tot **reflectie op het leren**. Dat kan door procedures en instrumenten te hanteren die aanzetten tot zelfreflectie, peerevaluatie en groepsevaluatie. Op die manier kan het evaluatiegebeuren in een belangrijke mate bijdragen tot het leren van iedereen.

Leerkrachten kunnen de interactie bevorderen door te kiezen voor vormen van groepswerk, partnerwerk en coöperatief samenwerken tussen leerlingengroepen. Leerkrachten kunnen de kwaliteit van dat samenwerken versterken door de leerlingen daarin van nabij te volgen en te begeleiden. Ook op dat vlak hebben kinderen veel te leren.

5. Benutten van ‘leer-kracht’ van leerlingen en leerkrachten

Leerkrachten leveren een cruciale bijdrage aan de ontwikkeling van hun leerlingen en dat zowel op het vlak van hun leren als op het vlak van hun socio-emotionele ontwikkeling. Daarom is het zo belangrijk dat leerkrachten levenslang willen investeren in de **ontwikkeling van hun eigen pedagogische kennis en didactische expertise**. Die hebben ze nodig om, rekening houdend met de diversiteit van hun leerlingengroepen en veranderende maatschappelijke noden, leertrajecten op maat te ontwikkelen. Daarmee kunnen ze gepast inspelen op specifieke behoeften van hun leerlingen.

Leerkrachten staan er niet alleen voor. Door samen te werken, kunnen ze ook de ‘teamkracht’ benutten. Elke leerkracht dient een goed zicht te hebben op de vaak uiteenlopende competenties van zijn collega’s. Zo kunnen ze er gebruik van maken en die competenties complementair inzetten bij de ondersteuning van individuele leerlingen en leerlingengroepen.

Op klasniveau dienen leerkrachten ook de **‘leer-kracht’ van hun leerlingen** aan te boren. Dat kan door kinderen systematisch uit te nodigen om hun talenten te tonen en in te zetten, om hun kennis die ze over bepaalde onderwerpen hebben te delen, om over hun ervaringen te vertellen, om te getuigen van situaties en belevingen uit hun eigen leefwereld, om hun vaardigheden te gebruiken en aan elkaar door te geven.

Daarnaast hebben leerlingen nood aan de ontmoeting met inspirerende persoonlijkheden naar wie ze opkijken. Zo kunnen kinderen veel leren uit het voorleefgedrag van leerkrachten: uit de manier waarop zij in het leven staan, omgaan met tegenslagen en successen, omgaan met andere mensen, en problemen oplossen. Door te spreken met kunstenaars, uitoefenaars van allerlei beroepen en andere geëngageerde mensen kunnen ze proeven van hun passie en deskundigheid.

6. Een begeleidende leerkrachtenstijl

Om het leren van leerlingen te versterken, is het belangrijk dat kinderen worden begeleid tijdens hun leerprocessen. Dat gebeurt niet in de eerste plaats door antwoorden voor te kauwen, maar door leerlingen te begeleiden in het zoeken naar antwoorden. Daardoor worden leerlingen **onderzoeksvaardig** en ontwikkelen ze **leerstrategieën**. Daardoor stijgt hun 'leer-kracht'.

Vanuit hun intrinsieke motivatie om bij hun leerlingen het beste naar boven te halen, kunnen leerkrachten uitgroeien tot echte mentoren voor hun leerlingen. **Mentoren** gaan actief op zoek naar de mogelijkheden en talenten in elk kind met de bedoeling die te herkennen, te stimuleren, te faciliteren en verder te ontwikkelen. Waar nodig zullen ze hun leerlingen ook tot rust brengen, troosten en steunen.

7. Effectiviteit van het leren

Werken aan een stimulerend opvoedingsklimaat en een krachtige leeromgeving komt ontegensprekelijk de effectiviteit van het leren in de basisschool ten goede. De klas en de school worden zo voor leerlingen tot een biotoop waarin ze graag vertoeven omwille van de uitdaging, de coöperatieve ingesteldheid van zowel medeleerlingen als leerkrachten, en de ervaring van voortdurende groei en ontwikkeling (leersucces). Zo creëren we scholen waar kinderen zich **in hun element** voelen.

OPDRACHT 4

Werken aan de ontplooiing van ieder kind,
vanuit een brede zorg.

Katie Lemmon P MMXIII

LC 13, 6-9

HIJ VERTELDE HUN DEZE GELIJKENIS: 'IEMAND HAD EEN VIJGENBOOM IN ZIJN WIJNGAARD GEPLANT EN GING KIJKEN OF DE BOOM VRUCHT DROEG, MAAR HIJ VOND GEEN VIJGEN. HIJ ZEI TEGEN DE WIJNGAARDENIER: "AL DRIE JAAR KOM IK KIJKEN OF DIE VIJGENBOOM VRUCHT DRAAGT, MAAR TEVERGEEFS. HAK HEM MAAR OM, WANT HIJ DIENT TOT NIETS EN PUT ALLEEN DE GROND UIT." MAAR DE WIJNGAARDENIER ZEI: "HEER, LAAT HEM OOK DIT JAAR NOG MET RUST, TOT IK DE GROND EROMHEEN HEB OMGESPIT EN HEM MEST HEB GEGEVEN, MISSCHIEN ZAL HIJ DAN HET KOMENDE JAAR VRUCHT DRAGEN, EN ZO NIET, DAN KUNT U HEM ALSNOG OMHAKKEN."'

Beste directeur,
Beste leerkracht,
en al wie bij het schoolgebeuren betrokken is

Kijk eens naar je leerlingengroep. Die is beslist heel verscheiden. Leerlingen hebben elk hun eigen talenten. Ze groeien op in uiteenlopende thuissituaties. Die diversiteit is een rijkdom. Denk bijvoorbeeld aan kinderen die spontaan enkele woorden opsteken van klasgenoten met een andere moedertaal. Of aan de verantwoordelijkheidszin die ze aan de dag leggen wanneer ze een klasgenoot met een beperking bij dagelijkse handelingen helpen.

Die verscheidenheid is ook een uitdaging. In je zorg om leerlingen alle kansen te bieden om hun talenten te ontdekken en zich harmonisch te ontplooien, dien je je aanpak voortdurend te bevragen. Je stemt die af op wat je leerlingen nodig hebben. Als leerkracht ken jij je leerlingen het beste. Je houding, je ideeën en je manier van werken kunnen het verschil maken. Dat doe je in de eerste plaats door een krachtige leeromgeving te realiseren. De principes daarvan beschreven we in opdracht 2 en 3. Als je investeert in die brede basiszorg, dan help je leerlingen om uit te groeien tot zelfstandige, gelukkige volwassenen, die weten wat ze kunnen, en die zich met anderen verbonden voelen.

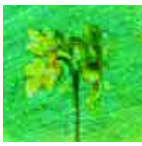

Als katholieke school verwelkom je elke leerling, wat zijn talenten, levensbeschouwing of achtergrond ook zijn. Je hebt bijzondere aandacht voor leerlingen die (groei)kansen dreigen te missen. Enerzijds gaat het om leerlingen die door socio-economische of culturele omstandigheden het risico lopen om het op school minder goed te doen. Als school stippel je een beleid uit waarbij je acties onderneemt om die leerlingen meer kansen te geven, en zo de ongelijkheid weg te werken. Anderzijds gaat het ook om leerlingen die leerbedreigd zijn of een beperking hebben. Je werkt als school een zorgbeleid uit dat inspeelt op de specifieke onderwijsbehoeften van die leerlingen.

In de begeleiding en ondersteuning van je leerlingen sta je er niet alleen voor. Je kunt met vragen en problemen bij je collega's terecht en er is regelmatig overleg. Er wordt ook geïnvesteerd in (in)formele contacten met leerlingen en hun ouders. Zo groeit jouw expertise en die van het team.

Een katholieke school laat zich in haar zorg voor alle leerlingen inspireren door Jezus' voorbeeld. Als team wil je dat leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen en in staat zijn om mee te bouwen aan een betere maatschappij. Je school put daarbij kracht uit de overtuiging dat God voor elk kind een toekomst heeft. Vanuit die hoop biedt ze leerlingen steeds weer nieuwe kansen.

We nodigen je uit om samen met je team te werken aan de ontplooiing van ieder kind, vanuit een brede zorg.

OPDRACHT 4

Werken aan de ontplooiing van ieder kind, vanuit een brede zorg

1. Omgaan met verschillen tussen kinderen

Op school staat de ontwikkeling en het leren van alle kinderen centraal. Een schoolteam werkt aan een zorgvisie en stippelt een beleid uit waardoor elk kind dat hem toevertrouwd wordt, optimale onderwijskansen krijgt. Kwaliteitsvol onderwijs is een must. Dat komt tot stand binnen **een krachtige leeromgeving**.

Leerkrachten werken aan een veilig en positief leerklimaat, waardoor leerlingen zich goed voelen op school en tot leren kunnen komen. In dergelijke omgeving mogen leerlingen fouten maken en wordt hun verschillend ontwikkelingstempo gerespecteerd. Leerkrachten hebben daarbij aandacht voor ieders talenten en beperkingen. Het unieke profiel van elke leerling vormt het uitgangspunt voor het onderricht.

Om hun onderwijs effectief te maken, zorgen leerkrachten ervoor dat het werkelijkheidsnabij is en gericht op betekenisvol leren. Bij die aanpak ligt het accent op het ontdekken en stimuleren van talenten en op het geloof in de groeikracht van leerlingen. Leerkrachten gaan dan ook uit van een gezonde leerambitie en stellen hoge verwachtingen ten opzichte van de ontwikkeling van hun leerlingen. Ze versterken wat goed gaat om te kunnen werken aan wat minder loopt.

Met een rijke ondersteuning en interactie kunnen ze bij elk van hun leerlingen heel wat leerwinst genereren. Ze zoeken naar geschikte onderwijsmiddelen en effectieve werk- en organisatievormen. Om realistische doelen te kunnen stellen, is evaluatie van belang. Die is ontwikkelingsgericht en geeft leerlingen en hun ouders zicht op de groei en gemaakte vorderingen. Leerkrachten halen er informatie voor de verdere aanpak uit.

Een katholieke school heeft meer dan gewone aandacht voor leerlingen die (groei)kansen dreigen te missen. Ze wordt daarbij geïnspireerd door Jezus' aandacht voor al wie in de maatschappij uit de boot dreigt te vallen. Dat uitgangspunt vraagt van leerkrachten dat ze zich verantwoordelijk voelen voor elke leerling, hoe anders, zwak of lastig die ook is. Omdat leerkrachten geloven in de groeikansen van elk kind, geven ze niet op. Integendeel: ze geven elk kind telkens opnieuw een nieuwe kans.

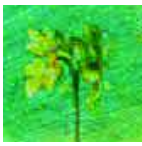

2. Het creëren van gelijke onderwijskansen voor alle kinderen

We weten dat de kansen van kinderen op een succesvolle schoolloopbaan heel sterk samenhangen met de **socio-culturele en economische kenmerken** van het gezin waarin ze opgroeien. De kennis, vaardigheden en attitudes die in een gezin aanwezig zijn, bepalen in welke mate de thuiscultuur aansluit bij de schoolcultuur. Is er een grote kloof tussen de school en het thuismilieu, dan lopen kinderen – ondanks hun talenten – het risico om het op school minder goed te doen.

Het is belangrijk dat een schoolteam de mogelijke impact van de contextkenmerken van de leerlingen op hun leren en ontwikkeling inschat. Het team stippelt dan een **gelijkeonderwijskansenbeleid** uit om al haar leerlingen gericht te ondersteunen en een brug te slaan met het thuismilieu.

Een schoolteam focust daarbij niet alleen op een individuele leerling, maar richt zich met haar acties ook tot **specifieke doelgroepen** en tracht zo hun onderwijskansen te vergroten. Zo kan een school werken aan de (school)taalvaardigheid of inzetten op leerlingen- en ouderparticipatie. In haar taalbeleid houdt ze rekening met de meertaligheid van leerlingen, ze professionaliseert zich in het omgaan met diversiteit, heeft oog voor de socio-emotionele ontwikkeling van de leerlingen, en begeleidt hen van jongs af aan in het maken van keuzes.

Om elke leerling maximale ontwikkelingskansen te bieden, kan ze ten slotte een netwerk uitbouwen waarin ook andere sectoren of verenigingen, zoals de jeugdbewegingen, opgenomen worden. Samen werken ze aan **een brede leer- en leefomgeving** op school en in de vrije tijd. Door bijkomende ontmoetings- en vormingskansen wordt de ervaringswereld van de leerlingen verruimd en verrijkt. Dergelijk zorgzaam schoolbeleid komt uiteindelijk alle leerlingen ten goede.

Samenwerking en overleg zijn cruciaal om groeikansen van leerlingen te optimaliseren. Zo kunnen teamleden initiatieven op elkaar afstemmen en problemen of vragen bespreken. Een veilig, positief klimaat zorgt ervoor dat leerkrachten de kans krijgen om van elkaar te leren en zich verder gericht te professionaliseren. Een schoolteam heeft niet altijd voldoende expertise. Het team kan dan een beroep doen op de deskundigheid die er in andere scholen aanwezig is, of de hulp inroepen van externe partners zoals pedagogisch begeleiders of opbouwwerkers.

De belangrijkste partners van de school zijn ouders en andere opvoeders. Zij kennen de kinderen het best en moeten daarom actief betrokken worden bij de ondersteuning. Binnen een schoolbeleid gericht op gelijke onderwijskansen, zullen bepaalde acties zich ook specifiek tot hen richten. In schriftelijke communicatie met ouders kan bijvoorbeeld gewerkt worden met pictogrammen zodat ook anderstalige ouders de boodschap begrijpen.

Ouders durven hun bezorgdheden niet altijd te uiten. Investeer daarom in een warm en open schoolklimaat waardoor ouders voelen dat ze met hun vragen of problemen steeds bij iemand terecht kunnen.

3. Aanpak afstemmen op de specifieke onderwijsbehoeften van kinderen

Leerkrachten houden rekening met individuele verschillen tussen leerlingen. Dat kunnen contextkenmerken zijn, maar het kunnen ook verschillen in fysieke en psychologische ontwikkeling zijn. Het kan gaan om verschillen in motivatie, in leerstijl, leervermogen en talent. Het schoolteam beschouwt die diversiteit als een meerwaarde voor het leerproces. Door in te zetten op een krachtige leeromgeving waarbij alle leerlingen kunnen groeien, kan een team eventuele problemen voorkomen.

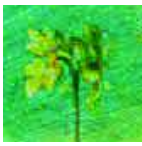

Om tegemoet te komen aan de individuele onderwijsbehoeften van de leerlingen, kiezen leerkrachten voor **differentiatie**. Door te differentiëren brengen ze het onderwijsaanbod dichter bij de leerlingen. Binnen het gemeenschappelijk curriculum wordt dan flexibel met doelen, inhouden, instructie, tempo, werkvormen, groeperingsvormen en evaluatie omgesprongen. De diepgang waarmee een leerling een opdracht uitvoert, zit in een verschillende graad van beheersing, abstractie, analyse of complexiteit.

Zorgen voor kwaliteitsvol onderwijs via een krachtige leeromgeving is werken aan **brede basiszorg**. Voor sommige leerlingen is die brede basiszorg niet voldoende. Door persoonsgebonden kenmerken (bijvoorbeeld een ontwikkelingsvoorsprong, een leer-, gedrags- of ontwikkelingsstoornis of een beperking) hebben ze **specifieke onderwijsbehoeften**. Het gaat om leerlingen die nood hebben aan een individueel aangepaste schoolorganisatie, een aangepast curriculum of een andere aanpak. Soms hebben ze nood aan bijkomende middelen om efficiënt en effectief te kunnen leren. In samenspraak met de zorgcoördinator, het zorgteam en waar nodig het CLB, zullen leerkrachten differentiëren, remediëren, compenseren, dispenseren, doelen toevoegen of zorgen voor een individuele handelingsplanning.

Een leerling met een beperking kan **redelijke aanpassingen** vragen. Redelijke aanpassingen nemen obstakels weg. Ze zorgen ervoor dat de onderwijsomgeving aangepast is aan de specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften van de leerling zodat hij kan deelnemen aan het onderwijs op school. Een leerling heeft recht op redelijke aanpassingen, zolang ze niet buiten proportie zijn. Het schoolteam bekijkt daarom welke redelijke aanpassingen er nodig zijn om de ontwikkelingskansen van die leerling te garanderen en zijn onderwijsparticipatie mogelijk te maken. Het team weegt af welke redelijke aanpassingen haalbaar zijn.

Als het zorgaanbod van de school en externe ondersteuning geen antwoord bieden op de onderwijsbehoeften van de leerling, dan kan **een overstap naar een school op maat** een zinvol alternatief zijn.

Net als bij een degelijk gelijkeonderwijskansenbeleid wordt bij een goed zorgbeleid geïnvesteerd in **samenwerking en overleg**: binnen het team, met het CLB maar ook met ouders of andere opvoeders. Een open communicatie waarbij zij als gelijkwaardige partners betrokken worden, is belangrijk om resultaten te bereiken. Daarnaast dient het team ook tijd te maken voor de verwachtingen en vragen van de betrokken leerling.

Een veilig en positief schoolklimaat zorgt ervoor dat ouders het gevoel hebben dat ze met hun problemen en vragen steeds bij iemand terechtkunnen. Dergelijk klimaat draagt er ook toe bij dat teamleden van elkaar kunnen leren en zich verder gericht willen professionaliseren.

Een schoolteam heeft niet altijd voldoende expertise. Het kan dan een beroep doen op de deskundigheid die in andere scholen of in scholen van het buitengewoon onderwijs aanwezig is. Het team kan verder de hulp inroepen van andere externe partners zoals de pedagogische begeleidingsdienst of specifieke voorzieningen uit de welzijns- en gezondheidssector.

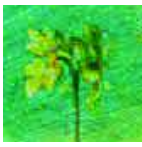

OPDRACHT 5

Werken aan de school als gemeenschap en als organisatie.

1 KOR 12, 12-21

EEN LICHAAM IS EEN EENHEID DIE UIT VELE DELEN BESTAAT; ONDANKS HUN VEELHEID VORMEN AL DIE DELEN SAMEN ÉÉN LICHAAM. ZO IS HET OOK MET HET LICHAAM VAN CHRISTUS. WIJ ZIJN ALLEN GEDOOPT IN ÉÉN GEEST EN ZIJN DAARDOOR ÉÉN LICHAAM GEWORDEN, WIJ ZIJN ALLEN VAN ÉÉN GEEST DOORDRENKT, OF WE NU UIT HET JOODSE VOLK OF UIT EEN ANDER VOLK AFKOMSTIG ZIJN, OF WE NU SLAVEN OF VRIJE MENSEN ZIJN. IMMERS, EEN LICHAAM BESTAAT NIET UIT ÉÉN DEEL, MAAR UIT VELE. ALS DE VOET ZOU ZEGGEN: 'IK BEN GEEN HAND, DUS IK HOOR NIET BIJ HET LICHAAM,' HOORT HIJ ER DAN WERKELIJK NIET BIJ? EN ALS HET OOR ZOU ZEGGEN: 'IK BEN GEEN OOG, DUS IK HOOR NIET BIJ HET LICHAAM,' HOORT HET ER DAN WERKELIJK NIET BIJ? ALS HET HELE LICHAAM OOG ZOU ZIJN, WAARMEE ZOU HET DAN KUNNEN HOREN? ALS HET HELE LICHAAM OOR ZOU ZIJN, WAARMEE ZOU HET DAN KUNNEN RUIKEN? GOD HEEFT NU EENMAAL ALLE LICHAAMSDELEN HUN EIGEN PLAATS GEGEVEN, PRECIES ZOALS HIJ DAT WILDE. ALS ZE MET ELKAAR SLECHTS ÉÉN LICHAAMSDEEL ZOUDEN VORMEN, ZOU DAT DAN EEN LICHAAM ZIJN? HET IS JUIST ZO DAT ER EEN GROOT AANTAL DELEN IS EN DAT DIE MET ELKAAR ÉÉN LICHAAM VORMEN. HET OOG KAN NIET TEGEN DE HAND ZEGGEN: 'IK HEB JE NIET NODIG,' EN HET HOOFD KAN DAT EVENMIN TEGEN DE VOETEN ZEGGEN.

Beste directeur,
Beste leerkracht,
en al wie bij het schoolgebeuren betrokken is

Je taak als leerkracht in het katholiek basisonderwijs is boeiend en uitdagend. Er wordt van jou verwacht dat je 'goed' les geeft. Dat wil zeggen dat je kwalitatief hoogwaardig onderwijs biedt. Tevens ben je mee verantwoordelijk voor de opvoeding van de kinderen die je worden toevertrouwd. Een omvangrijke opdracht waar je gelukkig niet alleen voor staat.

In het basisonderwijs is de leerkracht-leerlingrelatie van onschatbare waarde. Kinderen hebben op school en in de klas behoefte aan geborgenheid en veiligheid. Maar de muren van de klas mogen geen omwalling worden. Wij denken eerder aan gastvrije klassen met vele vensters van waaruit een ruime blik op de wereld mogelijk is. Klassen met open deuren die anderen uitnodigen om binnen te lopen. Op die manier ontstaat verbondenheid waarin teamkracht kan gedijen. In zo'n klimaat kunnen je schoolbestuur, directie, teamgenoten, de ouders en externe begeleiders hun rol ten volle spelen. Zo'n verbondenheid is niet alleen efficiënt, maar werkt ook inspirerend en bemoedigend. Zo bouw je gezamenlijk aan een hechte schoolgemeenschap die steeds op zoek gaat naar 'het beste' voor elk kind en voor elk teamlid. Kortom voor elkeen die bij de schoolwerking betrokken is.

De katholieke basisschool willen we in de eerste plaats typeren als een gemeenschap. Je collega's heb je niet zelf gekozen. Maar dat belet niet dat jullie samen met de leerlingen bouwen aan een liefdevolle, professionele gemeenschap waarin iedereen zich gewaardeerd voelt. In zo'n gemeenschap kunnen mensen met elkaar in dialoog treden. Respect voor elke waardevolle mening en overtuiging staat daarin voorop.

We nodigen je uit om actief mee te werken aan een schoolorganisatie die de nodige structuur biedt om die dialoog mogelijk te maken, en die toelaat om het opvoedingsproject van de school gestalte te geven.

OPDRACHT 5

Werken aan de school als gemeenschap en als organisatie

1. De school als pedagogische gemeenschap

In een school werken vele betrokkenen samen aan dezelfde kernopdracht: kinderen tot leren brengen en hen begeleiden in hun groeiproces van menswording. Dat doel krijgt extra kansen wanneer er ook aandacht is voor het welbevinden en de betrokkenheid van de personeelsleden.

Het is een uitdaging om een groep individuen samen te smeden tot een hecht team. In dat proces zijn er momenten van nabijheid en samenhorigheid, maar evenzeer van verwijdering en vereenzaming.

De katholieke basisschool wil haar opdracht realiseren als **pedagogische gemeenschap vanuit een christelijke inspiratie**. Ze streeft ernaar om een liefdevolle, professionele gemeenschap te vormen, waar de leden elkaar aanvaarden, aanmoedigen en bevestigen, en waar men gelooft in ieders mogelijkheden en groeikracht.

Let wel, het gaat hier duidelijk om een pedagogische gemeenschap. Een school is immers geen parochie of geloofsgemeenschap. Als pedagogische gemeenschap werkt ze vanuit de overtuiging dat ze haar kernopdracht beter kan realiseren als alle medewerkers het opvoedingsproject samen dragen.

2. Een goed georganiseerde gemeenschap

Een katholieke basisschool die als pedagogische gemeenschap wil samenwerken aan kwaliteitsvol onderwijs, heeft nood aan een goede organisatie. Ze weet die organisatie zo uit te bouwen dat ze structuur geeft aan de gemeenschap. De organisatie ondersteunt het realiseren van het schooleigen pedagogisch project. De school investeert in haar beleidsvoerend vermogen opdat het leren van elke leerling en het welbevinden van ieder personeelslid zou bevorderd worden. Ze doet dat doorheen negen pijlers.

2.1. De school laat zich voor de eigen werking inspireren door een duidelijke visie op haar opdracht. Er is bij de teamleden een sterke doelgerichtheid

In opdracht 1 heb je kunnen lezen dat we in de katholieke basisschool uitgaan van een mens- en wereldbeeld dat gestoeld is op de christelijke geloofstraditie. Vanuit dat referentiekader formuleerden we er doelen voor het leren en de opvoeding van de kinderen op school.

De katholieke basisschool dient meer te zijn dan enkel de technische uitvoerder van haar decretale onderwijsopdracht. Ze wordt uitgedaagd om bij monde van het schoolteam co-bezieler en mede-architect van de menswording van haar leerlingen te zijn en dat binnen een christelijk perspectief op mens en wereld.

Elke schoolgemeenschap staat voor de uitdaging om (permanent) na te denken over haar opvoedingsproject en de doelstellingen die ze daarin vooropstelt: “Van waaruit handelen en denken we? Waar willen we naartoe?” Daarvoor moet de katholieke schoolgemeenschap, wil ze geloofwaardig zijn, durven terugkeren naar haar christelijk fundament. Inspiratie kan ze vinden in het Bijbelse woord van God, in het leven van Jezus Christus en andere inspirerende figuren zoals de stichters van de school. Die basis kan ze, in dialoog met alle betrokkenen, actualiseren naar de eigen, hedendaagse context. Daarbij zal ze ook refereren aan het verleden, aan haar ‘erfgoed’ dat ze bij haar leden in herinnering kan brengen en kan doorgeven. Zo ontstaat verbinding en continuïteit. Daarnaast dient ze op de hoogte te zijn van wat, volgens wetenschappelijk onderzoek, echt werkt in onderwijs.

Om te komen tot een gezamenlijke doelgerichtheid is het van groot belang dat alle geledingen van de schoolgemeenschap worden betrokken bij de reflectie op het christelijk referentiekader. Op die manier kan een gemeenschappelijk keurmerk ontstaan waarvoor iedereen zich mee verantwoordelijk voelt en waarvoor iedereen zich engageert in woord en daad.

Een visie hebben en die ook kunnen en durven communiceren, getuigt van het responsief vermogen van de school. Dat is geen evidente uitdaging gezien de samenstelling van de leerlingengroep en het schoolteam, en gezien de pluralistische samenleving waarop de school jonge mensen voorbereidt. Het vereist binnen de schoolgemeenschap een voortdurende en open dialoog met en tussen mensen die vanuit de christelijke geloofstraditie geloven, minder geloven, niet of niet-meer-zo geloven, en zij die anders geloven. Die dialoog krijgt pas kans wanneer iedereen bereid is om erin mee te gaan, erover wil nadenken, en zich wil engageren om het eigen denkkader aan te vullen of bij te sturen.

2.2. De school streeft naar een hoge betrokkenheid van haar verschillende geledingen en naar een sterk leiderschap

Aan die gezamenlijke doelgerichtheid en het realiseren van het schooleigen opvoedingsproject werkt ieder lid van de schoolgemeenschap volgens de **eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden** ten dienste van de toekomst van de leerlingen.

2.2.1. Het schoolbestuur

Het schoolbestuur **organiseert** het onderwijs en is er meteen ook de **eindverantwoordelijke** voor. Dat bestuur heeft de taak om een dialoog tussen alle betrokkenen te organiseren: bestuurders, schoolleiding, schoolteam, ouders en leerlingen. Op die manier kan een gezamenlijke visie worden ontwikkeld die zich vertaalt in een schooleigen pedagogisch project.

Project verwijst hier naar "voor zich uit werpen". De schoolgemeenschap werpt een blik op de toekomst van de kinderen en de school. Als er een open gesprek is, zullen de verschillende schoolbetrokkenen zich mede-eigenaar voelen. Ze zullen zich mee inzetten om de visie zichtbaar te maken en uit te dragen naar alle partners.

Schoolbestuurders dienen bereid te zijn zich blijvend te vormen en na te gaan hoe ze een **identiteitsbetrokken beleid** kunnen voeren waarin de dialoog met de visie en de christelijke geloofstraditie gewaarborgd blijft. Dat zorgt ervoor dat ze op een gepaste manier ondersteuning kunnen bieden aan de schoolleiding en het team waarmee ze samen school maken.

2.2.2. De schoolleiding

De schoolleiding speelt in het schoolbeleid een **centrale rol**. Ze wordt door het schoolbestuur gemandateerd om de dagelijkse leiding van de school op te nemen. Van de schoolleiding kan worden verwacht dat ze het team leidt vanuit een persoonlijke betrokkenheid op het project en vanuit een sterke bezieling. Die betrokkenheid uit zich ook in de aandacht die ze heeft voor het

mee gestalte geven aan het schooleigen, christelijk opvoedingsproject. Ze bewaakt van daaruit de kwaliteit van onderwijs en opvoeding. Daarin staat de schoolleiding niet alleen. Het gaat om **gedeeld leiderschap**. Dat kan gerealiseerd worden door teamleden te laten participeren aan de besluitvorming, door hen individueel of via werkgroepen mee verantwoordelijk te maken voor bepaalde aspecten van het schoolleven en hen te betrekken bij de kwaliteitszorg rond de realisatie van het opvoedingsproject.

2.2.3. Het schoolteam

In het katholiek basisonderwijs wordt naast een **professioneel engagement** ook een **persoonlijk engagement** gevraagd. Daarbij wordt een beroep gedaan op eigen kennis, vaardigheden en attitudes. Ook de persoonlijke (be)ziel(ing) wordt aangesproken. De teamleden kunnen zich niet beperken tot de rol van toeschouwer. Ze bepalen mee de koers en worden uitgenodigd tot zichtbaar en voelbaar christelijk geïnspireerd engagement.

Er wordt van personeelsleden een loyale houding ten opzichte van het schooleigen opvoedingsproject verwacht. Dat vraagt dat teamleden zich bloot geven en kleur bekennen. Denk maar aan situaties waarbij persoonlijke overtuigingen en pedagogische idealen met de levensbeschouwelijke keuzes van de school in overeenstemming moeten gebracht worden.

2.2.4. De leerlingen

Ook leerlingen worden aangesproken op hun verantwoordelijkheid. Het schoolteam gaat op zoek naar kansen om hen te laten meedenken, meepraten, meebeslissen en meedoen. Zo werkt het team aan verbondenheid en toont het dat de school respectvol en open met leerlingen wil omgaan.

2.3. De school bepaalt zorgvuldig de verantwoordelijkheden van de personeelsleden

Binnen de schoolgemeenschap dient het duidelijk te zijn wie voor welke aspecten van het beleid verantwoordelijk is. Zowel het schoolbestuur, de schoolleiding, als het schoolteam krijgen bepaalde bevoegdheden toegewezen. Meer nog: alle medewerkers worden aangemoedigd om vanuit een persoonlijke motivering hun verantwoordelijkheid op te nemen en zich te engageren. Daarom worden ze mee betrokken bij de verdeling van die verantwoordelijkheden. Dat komt ook het professionele en persoonlijke welbevinden van de teamleden ten goede. Ze mogen namelijk ervaren dat ze door het opnemen van die verantwoordelijkheid **mee gestalte geven aan het project**.

2.3.1. Op het niveau van het schoolbestuur en de schoolleiding

Schoolbestuur en schoolleiding doen er goed aan om bij de werving en de selectie van personeel de levensbeschouwelijke **grondslag van het schooleigen opvoedingsproject** te **duiden** en mee **in rekening te brengen**. Daartoe bevragen ze de kandidaten naar hun bereidheid om gaandeweg te groeien in het christelijk geïnspireerd verhaal van de school. Ze zijn nieuwsgierig naar de persoonlijke motivatie van waaruit kandidaten voor het beroep van leerkracht kiezen en weten dat op een passende wijze mee te nemen in hun uiteindelijke keuze voor een bepaalde kandidaat. Het schoolbestuur en de schoolleiding engageren zich daarenboven om in het **nodige ondersteunings- en navormingsaanbod** te voorzien.

Het schoolbestuur en de schoolleiding leggen samen met het personeelslid diens taken vast in een functiebeschrijving. Ook het *Werken aan een schooleigen christelijke identiteit en een gezamenlijke doelgerichtheid* hoort thuis in die functiebeschrijving. Het maakt deel uit van de inhouden die bijvoorbeeld tijdens een functioneringsgesprek aan bod komen.

2.3.2. Op het niveau van de leerkrachten

Leerkrachten kunnen terugvallen op eigen inzichten, ervaringen, meningen, verinnerlijkte waarden en verhalen. Die maken deel uit van wie ze zijn en gaandeweg zullen worden. Hun persoonlijke geschiedenis – ook op het levensbeschouwelijke domein - is immers nooit af. Die **persoonlijke identiteit** nemen ze mee naar de klas en naar hun leerlingen.

Op school maken ze ook gebruik van hun **professionele identiteit**, hun leerkracht-zijn. Er wordt van hen verwacht dat ze bekwaam zijn en dat ze zich verder willen professionaliseren om leerlingen te helpen groeien in elk domein, ook in het levensbeschouwelijke.

Bij de realisatie van het schooleigen opvoedingsconcept kleuren de persoonlijke en professionele identiteit van de leden mee de **identiteit van de school** (institutionele identiteit). Omgekeerd beïnvloedt de schoolidentiteit ook de beleving van de persoonlijke identiteit en de ontwikkeling van de professionele identiteit. Zo ontstaat er een dialoog tussen drie identiteiten:

- de dialoog op het niveau van de persoonlijke en de professionele identiteit:

  De leerkrachten engageren zich om zich via interne en externe ondersteuning te **professionaliseren**. Zeker ook voor wat betreft de groei in beroepsspiritualiteit. Het opnemen van die groeikansen, het delen van persoonlijke ervaringen, overtuigingen, geloof en twijfels ... kunnen voor **verdieping** zorgen binnen hun persoonlijk levensbeschouwelijk verhaal.

- de dialoog op het niveau van de persoonlijke en de institutionele identiteit:

  Het schoolbestuur en de schoolleiding mogen van de leerkrachten **loyaliteit** verwachten tegenover het schooleigen opvoedingsproject en de christelijke inspiratie die de school typeert. Leerkrachten respecteren het geïnspireerde project van de school. Ze benut-

ten de kansen om in dat project en de eigenheid van de school met z'n vele uitdrukkingsvormen te groeien en eraan te participeren. Omgekeerd mag van het schoolbestuur en de schoolleiding worden verwacht dat ze de intenties van leerkrachten erkennen en respecteren. De schoolleiding engageert zich om te voorzien in de **gepaste begeleiding en ondersteuning**. Zowel de aanvangsbegeleiding van de nieuwe medewerkers, als de verdere loopbaanbegeleiding dienen kansen te bieden om te groeien in het identiteitsverhaal van de school.

- de dialoog op het niveau van de professionele en de institutionele identiteit:

De groeiende **professionele deskundigheid en de beroepsspiritualiteit** van de leerkrachten ondersteunen het levensbeschouwelijke verhaal van de school en het kwaliteitsvol onderwijs waar de school wil voor staan. Het schoolbestuur en de schoolleiding hebben de opdracht om een **gericht personeelsbeleid** te voeren (aanwerving, aanvangsbegeleiding, loopbaanbegeleiding) waarin de levensbeschouwelijke grondslag van het schooleigen opvoedingsproject onderwerp van gesprek is. Zo wordt de inhoud van de professionele identiteit en de beroepsspiritualiteit niet aan het toeval overgelaten.

2.4. Op school kan en wil men samenwerken

Een katholieke basisschool kan zich pas ontwikkelen tot een gemeenschap als er een positief klimaat heerst, waarin teamleden steun vinden bij elkaar en geloven in de mogelijkheid om individueel en als team te groeien.

In een katholieke basisschool is samenwerken een **vorm van dienstbaar zijn** aan elkaar in een sfeer van vrijheid en in wezen ook van naastenliefde. Het komt erop aan om als team de **complementariteit** en de veelzijdigheid aan talenten, deskundigheid en vaardigheden binnen de groep te benutten. Met andere woorden: vertrouwen te hebben in de teamkracht, zoals het ondersteunende Bijbelcitaat (1 Kor 12, 12-21) van deze opdracht aangeeft.

Om tot een breed draagvlak te komen bij het realiseren van het schooleigen opvoedingsproject is er nood aan planning (via een schoolwerkplan, een prioriteitenplan, een nascholingsplan ...). Het schoolteam bewaakt de uitvoering ervan en stuurt bij waar nodig. Planning heb je daarnaast onder andere ook nodig bij het implementeren van vernieuwingen en bij het opzetten van professionaliseringstrajecten.

2.4.1. Samenwerking met de ouders

Schoolteams weten dat **ouderbetrokkenheid** vele gezichten kan hebben. Ouders denken namelijk niet allemaal hetzelfde over onderwijs en over de rol die ze kunnen spelen in de schoolloopbaan van hun kind. Ze hebben niet allemaal dezelfde competenties en vaardigheden om hun kind te ondersteunen of om in dialoog te gaan met de school. Schoolteams en ouders bespreken hoe ze gezamenlijk het leren van kinderen kunnen ondersteunen en het welbevinden, de leerkansen en de leerresultaten van kinderen kunnen stimuleren en maximaliseren.

Een **goede en open communicatie** tussen alle bij de schoolwerking betrokken partners is onontbeerlijk. Die communicatie kan op verschillende manieren tot stand komen. Informeel bij een ontmoeting aan de poort of een telefoontje. Maar ook formeel: bijvoorbeeld bij een gepland oudercontact, tijdens een infoavond of tijdens een vergadering van de ouderraad. De school gaat in gesprek met de ouders om na te gaan of de initiatieven die de ouders willen nemen, overeenstemmen met de visie van de school en niet haaks staan op de prioriteiten die het team heeft vooropgesteld.

2.4.2. Samenwerking met de plaatselijke (geloofs)gemeenschap

De meeste katholieke basisscholen zijn van oorsprong parochiescholen of scholen die ontstonden in de schoot van een congregatie. Dat verklaart ook hun verankering in het dorp, de gemeente of de stad. Voor sommige katholieke basisscholen is die band met de lokale geloofsgemeenschap nog steeds zichtbaar en voelbaar.

De katholieke schoolgemeenschap **staat open voor** een ontmoeting met de plaatselijke kerkgemeenschap of met andere geloofsgemeenschappen. Zij kan **meeleven met** de lokale gemeenschap en die ondersteunen, bijvoorbeeld door zich te engageren in initiatieven die het schooleigen opvoedingsproject concreet maken, zoals een solidariteitsactie.

De lokale gemeenschap kan op haar beurt de **school bevragen** in de beleidsmatige keuzes die ze maakt op basis van de krachtlijnen van het eigen project, bijvoorbeeld via een vertegenwoordiging in de schoolraad. De katholieke school kan niet voorbijgaan aan de context van de multiculturele samenleving. Ze is er een weerspiegeling van. Ze stelt zich dan ook gastvrij open voor alle kinderen, met respectvolle inachtneming van hun levensbeschouwing. Dat is een typisch kenmerk van een katholieke school.

2.4.3. Samenwerking met andere onderwijsondersteuners

Soms stuit het team op problemen waar het zelf geen oplossing voor kan aanreiken. Het is voor een team natuurlijk niet mogelijk om op alle terreinen deskundig te zijn. Extra advies en ondersteuning kunnen dan welkom zijn. Vaak is er slechts tijdelijk nood aan ondersteuning. Bij de integratie van een leerling met een beperking bijvoorbeeld kan de expertise van een andere school zorgen voor een goede aanpak. In een groter geheel is er meer kans om die **deskundigheid** aan te treffen. Een goede relatie met collega's van andere scholen, met pedagogisch begeleiders en met medewerkers van het CLB is een sterke troef om leerlingen oplossingen aan te reiken en naar de juiste hulp binnen of buiten de school door te verwijzen.

2.5. De school is in staat om met haar omgeving te communiceren en heeft een hoog responsief vermogen

Een school mag geen eiland zijn. Als dialoogschool toetst de katholieke basisschool het schooleigen opvoedingsproject aan de maatschappelijke ontwikkelingen en nieuwe opvattingen. Het laat haar toe om kansen te grijpen, waar nodig en wenselijk aanpassingen te doen, en mee te evolueren. Dat betekent dat de school ook **moedige keuzes moet durven maken** wanneer de eigen uitgangspunten in het gedrang komen. De discussie over het schooleigen opvoedingsproject dient dan ook altijd gaande te zijn.

2.6. De school heeft de capaciteit om over haar werking te reflecteren en om haar werking bij te sturen en haar aanbod te verrijken

Het schooleigen opvoedingsproject dient de zorgvuldige neerslag te vormen van besproken opties. Dat proces van **'samen creëren'** zorgt voor een grote mate van betrokkenheid bij de verschillende actoren en activeert het gevoel van **mede-eigenaarschap**. Het team zal dan veel meer bereid zijn om elke keuze en planning die de school maakt, tegen het licht van dat project te overwegen en te evalueren. Vanuit dat gezamenlijk proces zal de ontvankelijkheid voor fundamentele vragen als 'Wat betekent een gelijkgerichte visie op onderwijs voor onze school? Hoe komt onze identiteit daarin ter sprake? En hoe kunnen we de visie daadwerkelijk gestalte geven?' groter zijn. Daartoe dienen teamleden zowel samen als individueel tot **zelfonderzoek** bereid te zijn. En wanneer vanuit die reflectie bijsturingen noodzakelijk zijn, moet men zich daartoe willen engageren.

Zelfevaluatie in een katholieke basisschool heeft als doel om de kracht van de schoolgemeenschap op het spoor te komen, die te leren waarderen, nieuwe creatieve krachten aan te boren en verbeelding te activeren opdat het uiteindelijk het leren en het leven van de leerlingen ten goede zou komen.

2.7. De school besteedt zorg aan het proces van vernieuwen

Een beleidskrachtige school tracht ook het schooleigen pedagogische project permanent te onderzoeken, te actualiseren, te nuanceren en eventueel inhoudelijk bij te sturen. In dat **vernieuwingsproces** heeft de schoolleiding een belangrijke verantwoordelijkheid. Zij ziet erop toe dat in de vernieuwingsprioriteiten van de school elementen aan bod komen die de schooleigen identiteit verlevendigen of versterken. Een school met een hoog responsief vermogen waakt erover om niet op elke voorbijrijdende vernieuwingstrein te springen, of slaafs na te volgen wat externen als te vernieuwen facetten van de schoolwerking voorschrijven. De schoolleiding dient te beschikken over een onderscheidingsvermogen dat aangeeft wat in het bestaande aanbod zinvol en waardevol genoeg is om geborgen te worden.

Vernieuwing betekent de bakens van het schooleigen opvoedingsproject binnen de schooleigen context in concrete acties vertalen. Qua uitvoeringstempo dient de schoolleiding rekening te houden met de complexiteit van het proces van verandering en met de behoeften en noden van zowel individuele teamleden als van de groep als geheel. Eén en ander wordt vastgelegd in het **prioriteitenplan** van de school.

2.8. De school maakt werk van de professionalisering van haar team, via interne en externe ondersteuning

2.8.1. Interne ondersteuning

Beroepsvervolmaking of vorming kan vele gezichten hebben. Geruggesteund door een krachtige interne begeleiding kan de 'leer-kracht' van leerkrachten en de **'kracht' van het team** benut worden door te kiezen voor professionalisering in de vorm van onder meer collegiale consultatie, hospiteren, intervisie, team teaching, coördinatie via interne netwerking en overleg in werkgroepen. Die initiatieven bieden aan minder ervaren leerkrachten de mogelijkheid om van ervaren leerkrachten te leren.

2.8.2. Externe ondersteuning

Om de schoolinterne expertise te verruimen is inbreng van buitenaf soms wenselijk. Die externe ondersteuning kan leemtes in kennis, competenties en vaardigheden bij teamleden invullen of de implementatie van vernieuwingen ondersteunen. De school kan daarvoor een beroep doen op de **neteigen pedagogische begeleiding**. Bijkomend of geïntegreerd in het ondersteuningstraject kan ze ook het individuele of teamgerichte nascholingsaanbod benutten. Specifiek voor het leergebied godsdienst kan een beroep gedaan worden op de **inspecteurs-adviseurs rooms-katholieke godsdienst** van het eigen bisdom.

Voor de katholieke basisschool, met haar uitgesproken levensbeschouwelijke grondslag, moet de professionalisering zich ook richten op het groeien in **beroepsspiritualiteit**. Die professionalisering mag niet gereduceerd worden tot het verwerven van kennis en vaardigheden op zich. Ze impliceert dat personeelsleden bereid zijn om persoonlijke ervaringen, overtuigingen, tastend en zoekend geloof, twijfels, wensen, idealen en hun bezieling ter sprake te brengen. In een open dialoog confronteren ze zo hun binnenkant met het project van de school waaraan ze mee invulling dienen te geven.

2.9. Het beleid van de school komt de vorming of het leren van de leerlingen ten goede

Het klonk reeds meermaals in de vijf opdrachten: de vorming en het leren van de leerlingen is de kernopdracht van de school als onderwijs- en opvoedingsinstelling. Wat een school beleidsmatig ook onderneemt, finaal moet het een meerwaarde betekenen voor de vorming van de leerlingen. Zo dient een team flexibel om te gaan met organisatorische afspraken die het werkcomfort van het personeel vrijwaren, in het bijzonder als de kwaliteit van zorg, van het onderwijs en de opvoeding van de leerlingen daardoor in het gedrang dreigen te komen.

Binnen een katholieke basisschool zullen het team en de schoolleiding zich richten op het **'leren' van de leerlingen in brede zin**. Dat betekent dat ze in het bijzonder gericht zijn op de harmonische persoonlijkheidsontwikkeling, op de ontwikkeling van attitudes en waarden, op ontwikkeling van persoonlijke zingeving en op levensbeschouwelijke en religieuze groei.

Tot slot

De vijf opdrachten van dit OKB zijn een referentiekader om een schooleigen opvoedingsproject uit te werken. De opdrachten schetsen een ideaalbeeld. Ze zijn als hulp bedoeld om in dat schooleigen pedagogisch project de opties en doelstellingen van vorming, opvoeding en onderwijs scherp te stellen en zo de feitelijke situatie steeds weer te overstijgen. Dat alles met één doel: opdat het de kinderen goed zou gaan!

Het OKB-lied

T&M: Kris De Ruysscher

♩ = 106

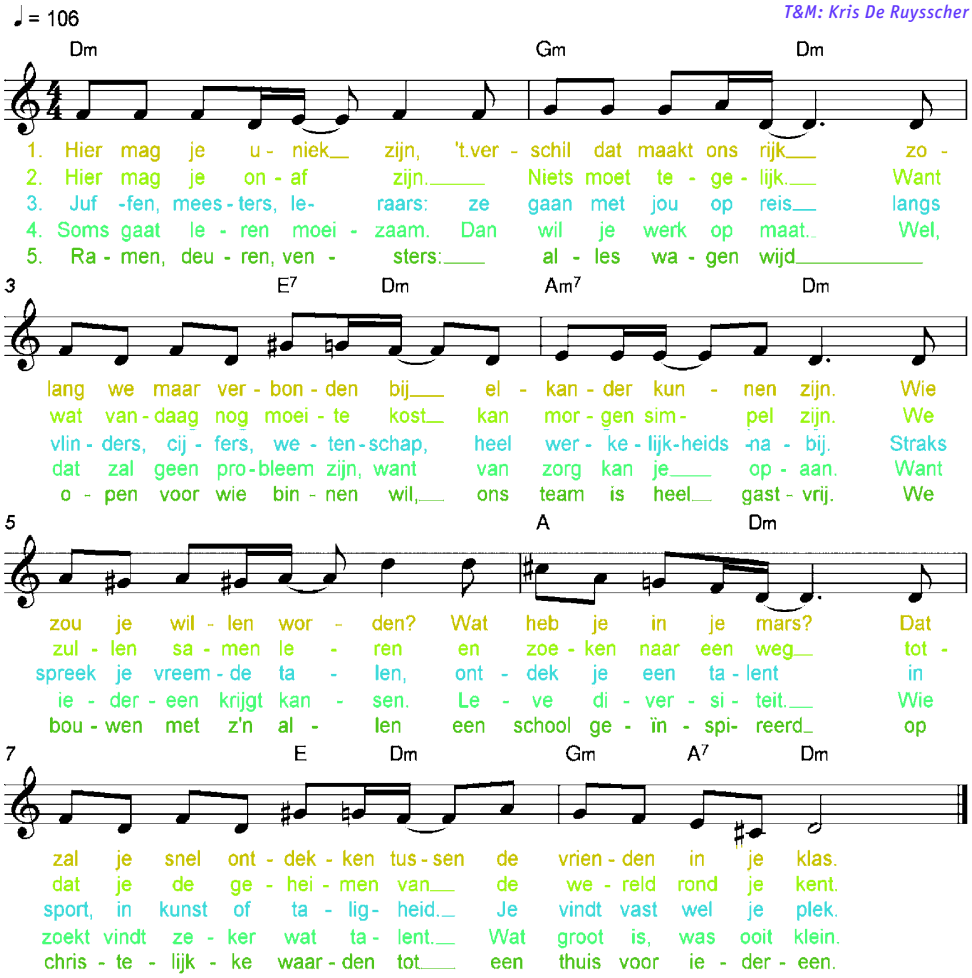

Bronnenlijst

Claeys, J., Vanspeybroeck, K., *Identiteit in-zet. Ontvangen, dialogeren, beslissen en handelen*, Garant, Antwerpen-Apeldoorn, 2011.

Congregation for Catholic education, *Educating together in Catholic schools*, Libreria editrice Vaticana, Vatican City, 2007.

Congregation for Catholic education, *The Catholic school on the threshold of the third millennium*, 1997, via: www.vatican.va.

Keersmaekers, P., van Kerkhoven, M., Vanspeybroeck, K., *Dialoogschool in actie. Mag ik er zijn voor u?*, Halewijn, Antwerpen, 2013.

Mettepenningen, J., *Toegepaste Blijde Boodschap. Waarom geloven mij (en anderen) gelukkig maakt*, Lannoo, Tielt, 2012.

Ontwikkelingsplan voor de katholieke kleuterschool, VVKBaO, CRKLKO, Brussel, 2000.

Opdrachten voor het Katholiek Basisonderwijs in Vlaanderen, CRKLKO, Brussel, 2000.

Opvoedingsconcept voor het katholiek basisonderwijs in Vlaanderen, CRKLKO, Brussel, 2000.

Op stap met de leerplannen, VVKBaO, DOKO, Brussel, 2012.

Pollefeyt, D., Bouwens, J., 'Identiteit van scholen in beeld gebracht. Empirische methodologie voor kwantitatief onderzoek naar de katholieke identiteit van een onderwijsinstelling', in: Vanspeybroeck, K., Claeys, J. (ed.), *Identiteit in diversiteit. Inspiratie voor katholieke lerarenopleidingen*, Licap, Brussel, 2009.

Raes, P., *De weg is naar u toe gekomen. Brieven aan leerkrachten over geloof en onderwijs*, Pelckmans, Kalmthout, 2011.

Roebben, B., *Scholen voor het leven. Kleine didactiek van de hoop in 7 stappen*, Acco, Leuven, 2011.

Saveyn, J., *Het beleidsvoerend vermogen van de school als referentiekader voor schoolontwikkeling en –begeleiding*, PBDKO, Brussel, 2008.

Saveyn, J., Leerplannen voor het basisonderwijs: een rijke traditie ... een mooie toekomst?, in: *School+visie*, 2011, nr.3, p.12-15.

Uitganspunten voor een kansenrijk en zorgbreed onderwijs voor alle kinderen en jongeren. Recht doen aan de uniciteit van alle leerlingen, VSKO, Brussel, 2013.

Vademecum zorg, VVKBaO, DOKO, Brussel, 2012.

Verhelst, M., 'A box full of feelings: Promoting infants' second language acquisition all day long.' in: Van den Branden, K. (ed.), *Task-based language education: from theory to practice*, Cambridge University Press, Cambridge, 2006, p.197-216.

Opdrachten voor het katholiek basisonderwijs in Vlaanderen

Dit boek bevat vijf opdrachten. Samen vormen ze de gemeenschappelijke stam van het katholiek basisonderwijs in Vlaanderen. Ze geven schoolteams een impuls om te reflecteren op hun dagelijks werk en inspireren hen bij het werken aan:

- een schooleigen christelijke identiteit
- een geïntegreerd onderwijsinhoudelijk aanbod
- een stimulerend opvoedingsklimaat en een doeltreffende didactische aanpak
- de ontplooiing van ieder kind, vanuit een brede zorg
- de school als gemeenschap en als organisatie.

Elke opdracht wordt vanuit verschillende invalshoeken voorgesteld. Een symbolisch beeld voor iedere opdracht, een Bijbelfragment dat erbij aanknoopt, een brief met een verhaal dat appelleert aan een herkenbare, 'reële' situatie en tot slot een schets van het ideaalbeeld, de 'wenselijke' situatie. Het OKB-lied levert de taal voor de vertaling van de opdrachten naar de leerlingen.

Dit boek wil een inspiratiebron zijn voor directies, schoolteams en al wie verder nog bij het schoolgebeuren betrokken is.

9 789081 420396

Vlaams Verbond Katholiek Basisonderwijs >>> Guimardstraat 1 >>> 1040 Brussel